
DANVA

VANDSEKTOREN OG VERDENSMÅLENE

Hvordan opfylder danske vand- og spildevandsselskaber FNs Verdensmål?
Et inspirationskatalog baseret på erfaringer fra danske vand- og spildevandsselskaber

---

INDHOLDSFORTEGNELSE

- 1 Vision for arbejdet
- 2 Om Verdensmålene
- 3 Hvorfor?
- 4 Hvem?
- 5 Interessenter
- 6 Skab nysgerrighed
- 7 Screening
- 8 Prioritering og mål
- 9 Kommunikation

Sådan bruger du
inspirationskataloget

Forord

FORORD

I efteråret 2015 fandt to vigtige begivenheder sted for den danske vandsektor.

Den første var, da FNs Generalforsamling den 25. september 2015 vedtog 17 Verdensmål og 169 delmål for global udvikling. Målene skal opfyldes af alle lande i verden frem mod 2030. Og for første gang har vand fået sit eget mål, Verdensmål 6: "Adgang til – og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle".

Vandmålet er ambitiøst og fokuserer på relevante og forskellige emner som sikkert drikkevand, spildevandsrensning, vandeffektivitet og miljøbeskyttelse.

Vores aktiviteter er vigtige for at opfylde Vandmålet, men flere af de øvrige mål om f.eks. byer, miljø og energi hænger sammen med vandmålet, og vandsektorens aktiviteter er en direkte forudsætning for, at vi kan nå andre mål. Vi kan således ikke sikre befolkningens sundhed uden rent drikkevand og effektiv rensning af spildevand. Det er vigtigt at se målene i en sammenhæng, da de er indbyrdes afhængige.

FNs Verdensmål har høj prioritet for DANVA og under overskriften Rent Vand til Danmark og Verden står de globale udfordringer centralt i DANVAs strategi: "DANVA vil for og med sine medlemmer gøre Danmark til et globalt center for viden om vand og klimaløsninger, ressourceeffektivitet

og integreret forvaltning af hele vandkredsløbet. DANVA vil accelerere teknologiske fremskridt og adgang til nye markeder."

DANVA har sammen med andre forsyningsorganisationer udarbejdet en vision for den danske forsyningssektor. Et af de bærende principper er, at forsyningselskaberne pålægges at tage et samfundsansvar, og herunder udarbejdes der en plan for, hvordan forsyningssektoren kan bidrage til realisering af FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Den anden vigtige begivenhed var, da vi den 5. oktober 2015 vandt retten til at holde den store IWA World Water Congress & Exhibition 2020 i København den 18–23. oktober. Her vil vi gøre status for arbejdet med FNs Verdensmål og vise, hvordan danske løsninger og kompetencer kan bidrage til at nå målene i Danmark og i resten af verden. Og vi vil vise, hvordan danske forsyninger bidrager til at opfylde målene i deres arbejde – hver eneste dag.

Med det udgangspunkt ønsker DANVA at gøre Verdensmålene relevante og realiserbare for vores medlemmer, og derfor har vi udarbejdet et inspirationskatalog sammen med en baggrundsgruppe bestående af række vandselskaber. Inspirationskataloget tager udgangspunkt i deres konkrete erfaringer og viser, hvordan vi kan lære af hinanden i vandsektoren.

God fornøjelse med læsningen og med at arbejde med Verdensmålene.

Carl-Emil Larsen, direktør
DANVA

SÅDAN BRUGER DU INSPIRATIONSKATALOGET

Dette inspirationskatalog skal hjælpe vandselskaberne til at formulere egne visioner og konkrete indsatser for arbejdet med Verdensmålene ved at:

1. Anvise relevante skridt i arbejdet med implementering af Verdensmålene.
2. Dele erfaringer om, hvordan en række vandselskaber har grebet arbejdet med Verdensmålene an.

Inspirationskataloget er opdelt i 9 temaer, der omhandler forskellige aspekter af arbejdet med Verdensmålene fra et vandsektorperspektiv.

Danske vandselskaber dækker over mange og forskellige fagområder, kompetencer og selskabskonstruktioner. De er store og små og ligger på landet og i byerne, men uanset hvordan vandselskaberne vælger at arbejde med Verdensmålene, skal indsatsen bidrage til at understøtte det enkelte selskabs strategi og bidrage til løsning af vandselskabernes kerneopgaver.

På grund af forskellighederne i vandselskabernes størrelse, fagområder og erfaringer på området har vi valgt ikke at udarbejde en kagebog med skridt-for-skridt anvisninger, men dette inspirationskatalog, som dog stadig indeholder en klar vejledning til rækkefølge og relevante aktiviteter for at integrere Verdensmålene i det daglige arbejde og til at udvikle selskabernes strategier i samarbejde med ejerne.

Inspirationskataloget kan betragtes som faser i en proces, hvor det for nogle vandselskaber vil give mening at gennemgå temaerne i den opstillede rækkefølge, mens det for andre vil være oplagt at finde inspiration i blot et enkelt eller et par temaer.

For alle gælder det dog, at det er vigtigt at tage stilling til på hvilket niveau, man vil arbejde med Verdensmålene – hvad er visionen for indsatsen? Og for alle vil det være vigtigt at starte med en forståelse af Verdensmålene og deres indbyrdes sammenhæng, så vi starter med vision og introduktion til verdensmålene, før vi går videre med inspiration til konkrete aktiviteter:

SÅDAN ER INSPIRATIONSKATALOGET BYGGET OP

- Forord
- Sådan bruger du inspirationskataloget
- 1. Vision for arbejdet
- 2. Om Verdensmålene
- 3. Hvorfor arbejder vi med Verdensmålene?
- 4. Hvem i organisationen skal arbejde med Verdensmålene?
- 5. Hvem er de vigtigste interessenter?
- 6. Skab nysgerrighed i din organisation
- 7. Screening – hvor arbejder vi med Verdensmålene?
- 8. Prioritering og mål
- 9. Kommunikation

På alle figurerne er der et forstørrelsesglas, som du kan klikke på for at se dem i en større udgave.

Figureerne findes også bagerst i inspirationskataloget i en større udgave, som du kan printe.

Klik på figur
for større
udgave

Inspirationskataloget er opbygget med korte introduktioner til de forskellige temaer. Teksten indeholder links til mere information. Det er dels tekster, der er skrevet til dette katalog, som uddyber de forskellige temaer og har fokus på vandsektoren og vores udfordringer, og det er dels henvisninger til officielle rapporter og dokumenter om Verdensmålene. Det bliver efterfulgt af cases fra vandselskaber, som beskriver hvordan de har grebet arbejdet an.

Du kan nøjes med at læse introduktionsteksterne og stadig blive hjulpet til at arbejde med Verdensmålene, og du kan få mere viden, hvor det er relevant for dig. Du kan læse kataloget samlet eller bruge de elementer, som giver mest mening for din forsyning.

For at vurdere fremskridt mod at nå Verdensmålene vil det være oplagt at sætte specifikke mål, som løbende kan følges. DANVAs Benchmarking kan fremadrettet være et godt redskab til at måle fremskridt i denne proces. Arbejdet på det punkt starter i 2018 med, at vi danner os et overblik over, hvilke mål DANVAs medlemmer arbejder med og hvordan, så kan vi på længere sigt tage konkrete resultater med for udvalgte Verdensmål.

Dette inspirationskatalog er udviklet af DANVAs sekretariat i samarbejde med konsulenterne Falko Nørr og John Hird. DANVA har nedsat en arbejdsgruppe, som har fulgt projektet og bidraget med mange nyttige kommentarer og erfaringer. Arbejdsgruppen har bestået af repræsentanter for Aarhus Vand, Trefor Vand, Vandcenter Syd, Aalborg Vandkoncern, Kalundborg Forsyning, Fredericia Spildevand og Energi samt Herning Vand. Derudover har Skanderborg Forsyning og Aqua Djurs bidraget med cases, der beskriver forskellige elementer af deres arbejde med Verdensmålene. Vi har også en case fra COWI, som er baseret på erfaringer fra HOFOR, NOVAFOS og FORS.

Hvis der er én ting, som står helt klart efter diskussioner i arbejdsgruppen og læsning af de mange gode eksempler, så er det, at implementering af FNs Verdensmål giver værdi for både store og små forsyninger i hele landet.

Tilbage til
indholdsfortegnelse

1 VISION FOR ARBEJDET MED VERDENSMÅLENE I VANDSELSKABERNES ARBEJDE

De danske vandselskaber er reguleret af Vandsektorloven. De skal medvirke til effektiv drift med lavest mulige, stabile priser for forbrugerne, og samtidig skal de understøtte innovation, og demonstration og eksport af vandteknologiløsninger. Vandselskaberne skal bidrage til en vand- og spildevandsforsyning af høj sundheds- og miljømæssig kvalitet, som tager hensyn til forsyningsikkerheden, klimaet og naturen.

Heri ligger, at vandselskaberne skal have et bredere fokus end blot den daglige forsyning. Hvis man skal tage hensyn til innovation, eksport, klima og natur, så vil der automatisk være en tæt sammenhæng med de problemstillinger, som er indeholdt i FNs Verdensmål.

De danske vandselskaber er ambitiøse i deres daglige arbejde, og dem, som har taget fat på FNs Verdensmål, er ambitiøse i den indsats og opstiller visionære målsætninger for arbejdet.

Det har været en vision for dette projekt at inspirere vandselskaberne til at bidrage afgørende til at opfylde de af FNs Verdensmål, som de selv anser for at være de mest betydningsfulde for deres arbejde både operationelt i det daglige arbejde og taktisk og strategisk, hvor det er mest hensigtsmæssigt og giver de bedste resultater.

Vi har derfor opstillet en vision for Verdensmålene i vandselskabernes arbejde, som man kan blive inspireret og tage udgangspunkt i for at gøre den til sin egen vision.

Med det udgangspunkt kan vandselskaberne så opstille deres egen vision i sammenhæng med arbejdet med Verdensmålene. Det har f.eks. Aqua Djurs gjort med deres vision: "Alle har adgang til rent vand – i hanen og havet"

På kortere sigt er projektets mission at inspirere til, at vandselskaberne forholder sig til Verdensmålene og integrerer dem i deres daglige arbejde.

*Her kan du læse om,
hvordan Aqua Djurs arbejder
med Verdensmålene
i strategi og vision.*

"Visionen for dette projekt er, at inspirere danske vand- og spildevandsselskaber, så de i 2030 har bidraget afgørende til at opfylde de af FNs Verdensmål, som er relevante for deres indsats strategisk, og dels operationelt i den daglige drift"

"Missionen for dette projekt er, at alle danske vand- og spildevandsselskaber i 2022 har kendskab til og indarbejder FNs Verdensmål i deres aktiviteter strategisk og operationelt – hver gang, de løser en opgave"

2 OM VERDENSMÅLENE

Tilbage til
indholdsfortegnelse

FNs Generalforsamlings 17 Verdensmål skal som noget nyt opfyldes af alle lande frem mod 2030. Det er ikke længere kun relevant for udviklingslande. Diskussionen om, hvordan Verdensmålene kan være en løftestang for forandringer, angår os alle.

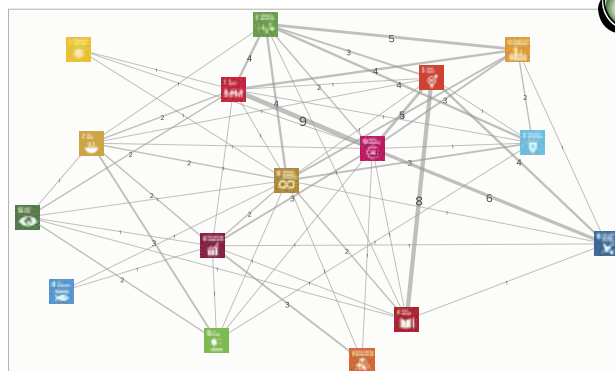
Som noget nyt har Verdensmålene ikke kun fokus på økonomi og vækst, men også på velfærd, miljø, fred og sikkerhed. Og i den sammenhæng skal vi også se det nye vandmål, som ikke kun har fokus på vandforsyning og sanitet, men også inddrager spildevandsrensning, vandeffektivitet, beskyttelse af vandressource og miljø sammen med bedre vandforvaltning.

DEN INDBYRDES SAMMENHÆNG

World Economic Forum (WEF) udarbejder hvert år i forbindelse med deres topmøde i Davos en oversigt over de største globale risici.

I de senere år er vand kommet højt op på oversigten over globale risici. WEF udarbejder også en oversigt over, hvordan de forskellige risiko-elementer hænger sammen. Oversigten viser tydeligt, at fødevarekriser, vandkriser, ekstremt vejr og klimaudfordringer hænger tæt sammen.

På samme måde, som der er sammenhæng mellem de store globale udfordringer, er der også sammenhænge mellem løsningerne – Verdensmålene. Man kan ikke nå et mål isoleret, men må se det i sammenhæng med de andre mål.

Klik på figur
for større
udgave

Denne model fra Kumu – <https://kumu.io/> viser sammenhæng og relationer mellem de forskellige mål og demonstrerer de indbyrdes sammenhænge.

Klik på figur
for større
udgave

Denne model fra Stockholm Resilience Center anskueliggør sammenhængen mellem de tre bæredygtighedselementer: Planet, people og prosperity, hvor planet – biosphere – er fundamentet, som de øvrige elementer er baseret på. <http://www.stockholmresilience.org>

Klik på figur
for større
udgave

De 17 Verdensmål.

Vandmålet – mål 6

Mål 6: "Adgang til – og bæredygtig forvaltning af vand og sanitet for alle"

Vandmålet består af 6 delmål og 2 såkaldte implementeringsmekanismer, som rækker ud over vandforsyning og sanitet og inddrager områder som spildevandsrensning, vandeffektivitet og miljøbeskyttelse.

DANVA har lavet en gennemgang af vandmålet, hvor man kan se status i Danmark og dets relevans for vandselskaberne.

Du kan se tabellen her

Danmark opfylder som land i vid udstrækning vandmålet i dag, men det er vigtigt at sikre, at vi også fremadrettet har tilstrækkeligt og rent grundvand til vores rådighed og at vi også fremover renser vores spildevand så effektivt som muligt.

De enkelte vandselskaber kan med fordel gå de forskellige mål igennem og se, hvordan de kan bruge dem som løftestang for at forbedre indsatsen til gavn for kunder og miljø.

VANDSEKTOREN OG DE ØVRIGE MÅL

Når man ser målene samlet, så bliver det klart, at vandsektorens indsats har stor betydning for at nå mange af de øvrige mål.

Hvilke mål, der er mest relevante, afhænger af den enkelte forsynings arbejdsopgaver. Det kommer vi nærmere ind på andre steder i inspirationskataloget.

I en global sammenhæng kan man udover vandmålet pege på nogle af de mest oplagte mål, som er afhængige af vandsektoren bredt set:

De mest oplagte mål

Torkil Jøneh-Clausen, International Water Advisor

"Det er vigtigt, at understrege sammenhængen mellem Verdensmålene. De 17 mål, og de afledte 169 delmål er indbyrdes afhængige, og opnåelse af langt de fleste af dem er helt afhængige af, at andre mål opnås. Alligevel fremstår de 17 mål som 17 siloer, der er udarbejdet af forskellige sektorer og grupperinger uden dialog med de øvrige, og uden gensidig henvisning.

Mål 6 forudsætter opnåelse af en række andre mål, men er samtidig en forudsætning for hovedparten af de øvrige mål, f.eks. er fattigdom og sundhed stærkt afhængig af opnåelse af de basale vandmålsætninger SDG 6.1 og SDG 6.2 om drikkevand og sanitet.

Et meget aktuelt eksempel

Over 80% af havenes forurening (og over 90% af al plastik) kommer fra landbaserede aktiviteter. Men planer og målsætninger for havmålet SDG 14.1, der handler om landbaserede aktiviteter, og vandmålet SDG 6.3 om vandkvalitet og spildevand, er ikke koordineret, og deres respektive indikatorer er indbyrdes blinde. Her kunne vi bidrage internationalt med danske erfaringer, men det sker desværre ikke i dag"

HVEM ARBEJDER MED VERDENSMÅLENE I DAG?

Over hele verden indarbejder flere og flere nationale og internationale organisationer og virksomheder Verdensmålene i deres arbejde.

Her kan du se en oversigt og finde yderligere information om organisationer, der arbejder med Verdensmålene.

Vandselskaberne kan her blive inspireret af aktiviteter og metoder, der bliver udviklet hos kommuner og virksomheder.

Alle lande skal indrapportere deres fremskridt på de enkelte mål til FN, som gennemfører årlige reviews af målene. Danmark lavede en såkaldt Voluntary National Review (VNR) i 2017. Den kan ses her:

<https://sustainabledevelopment.un.org/vnrs/>

Hvert år sætter FN fokus på et antal temaer. I 2018 er det mål 6 (vand), 7 (energi), 11 (byer), 12 (bæredygtig produktion), 15 (biodiversitet på land) og endelig mål 17 om partnerskaber:

<https://sustainabledevelopment.un.org/wateractiondecade>

I Danmark er Verdensmålene nationalt forankret hos Finansministeriet, som har lavet en national handlingsplan, som kan ses her:

<https://www.verdensmaalene.dk>

EU Kommissionen har lavet en plan for opfølgning og implementering på europæisk plan og har forpligtiget sig til at implementere målene både i eksterne og interne politikker:

https://ec.europa.eu/europeaid/policies/european-development-policy/2030-agenda-sustainable-development_en

Der er ikke et nationalt krav om lokale handlingsplaner, men i Kommuneaftalen for 2018 og 2019 lægger Regeringen og KL op til et samarbejde om at opfylde FNs Verdensmål bl.a. ved løbende at indtænke bæredygtig udvikling i politiske tiltag og skabe partnerskaber på tværs af samfundet for at opnå Verdensmålene. Parterne opfordrer øvrige aktører til at støtte op om opnåelsen af Verdensmålene.

Københavns Kommune har således lavet en plan for implementering af Verdensmålene:

<https://www.kk.dk>

Mange virksomheder arbejder strategisk med Verdensmålene. Dansk Industri har med projektet Fra Filantropi til Forretning sat fokus på Verdensmålene i et projekt, der skal integrere bæredygtighed i virksomhedernes produktion og værdikæder for at fremme dansk eksport:

<https://www.danskindustri.dk/sdg/>

3 HVORFOR ARBEJDER VI MED VERDENSMÅLENE?

Tilbage til
indholdsfortegnelse

Siden 2015 er der kommet stigende fokus på Verdensmålene på tværs af brancher og sektorer. Mange virksomheder arbejder nu med Verdensmålene som en integreret del af deres bæredygtighedsindsats. Det gælder f.eks. store danske virksomheder som Carlsberg og Novozymes, som har været blandt pionererne i forhold til at inddrage bæredygtighed og Verdensmålene i deres strategi med udgangspunkt i FNs Global Compact. Deres arbejde med prioritering ud fra væsentlighed kan være relevant for vandselskaberne. Se mere om det i afsnittene om "Screening" og "Prioritering og mål".

Også virksomheder i vandbranchen som Grundfos arbejder med Verdensmål som en integreret del af deres strategi.

Nedenstående citat fra Kirsten Brosbøl giver en del af svaret på et af vores første spørgsmål i projektet:

HVORFOR SKAL VANDSELSKABER IMPLEMENTERE VERDENSMÅLENE?

Det skal selskaberne gøre fordi:

- › Vand er afgørende for at opfylde mange andre mål. Ifølge en dansk ekspert, Torkil Jønch Clausen, er op mod 59 af delmålene i høj grad afhængige af vandmålet.
- › Verden forventer, at vi engagerer os i at handle ansvarligt. I Danmark er det endda skrevet ind i lovgivningen, at vi skal sørge for klima og natur og fremme eksport af vandteknologiske løsninger.
- › Hver forsyning kan i sin daglige indsats gøre en forskel for den samlede opnåelse af Verdensmålene.
- › Inddragelse af Verdensmålene i strategiske aktiviteter skaber værdi for virksomheder, kunder og miljø. Dette kommer vi nærmere ind på i de næste afsnit.

Cases

Kirsten Brosbøl, MF og Formand for Folketingets Tværpolitiske Netværk for FNs Verdensmål

"Det går en lige linje fra vandselskabernes hverdag over vores fælles vandvision til det vi ønsker at opnå med FNs Verdensmål.

Vi ved, at der kommer massivt pres på vandressourcerne i årene fremover, og der vil være en stigende forventning om, at også vandselskaberne bidrager til løsningerne på de udfordringer.

Samtidig er Verdensmålene en stærk kommunikativ platform til at fortælle om verdenen om, hvad I gør, og hvordan I løser jeres kerneopgaver, så det vil have stor værdi at udvikle lokale målsætninger for arbejdet med Verdensmålene"

Kenth Hviid Nielsen, Grundfos

"I Danmark er vi vant til, at der er vand nok til alle, men rundt om i verden er der stadig store udfordringer. Hos Grundfos laver vi pumper og udvikler vandløsninger til verden, og for os er det vigtigt at arbejde med de mange forskellige typer af udfordringer, der er i verden, hvor overbefolkning, urbanisering, oversvømmelser og forurening blot er nogle af dem.

Vi er særligt fokuserede på mål 6 og mål 13. Rent vand og sanitet og klimaforandringer, som er to mål, der er meget tæt forbundne. Vi arbejder med energieffektive løsninger, og derfor er vi hver dag med til at sænke strømforbruget verden over. Og vi tror på, at det er vigtigt at udvikle løsningerne i partnerskaber"

4 HVEM I ORGANISATIONEN SKAL ARBEJDE MED VERDENSMÅLENE?

Tilbage til
indholdsfortegnelse

Arbejdet med Verdensmålene kan antage mange former og foregå på mange niveauer i en organisation. Det er derfor en god idé på et tidligt tidspunkt at tage stilling til hvem i organisationen, der skal arbejde med Verdensmålene, på hvilken måde, i hvilket omfang og i hvor lang tid.

Det handler om at organisere, forankre og formalisere arbejdet – og dermed handler det også om beslutte, hvor mange ressourcer man ønsker at anvende til arbejdet med Verdensmålene.

For nogle vandselskaber vil det være mest hensigtsmæssigt at forankre arbejdet med Verdensmålene hos direktionen, mens det for andre måske vil give mening at etablere et tværfagligt projektteam eller udpege én projektleder/tovholder, der arbejder på tværs af hele organisationen.

Cases

5 INTERESSENER

Tilbage til
indholdsfortegnelse

Et af de første skridt i arbejdet med Verdensmålene er at få et overblik over de forskellige interessenter – både eksterne og interne – der vil komme til at spille en rolle for arbejdet. Der vil naturligvis kunne være store forskelligheder mellem interessenterne. Nogle skal måske inddrages direkte i arbejdet, mens andre skal orienteres om arbejdet. I mange vandselskaber er der allerede udarbejdet interessentanalyser, som kan anvendes som udgangspunkt.

Det er oplagt, at bestyrelsen engagerer sig og henter inspiration i både nationale og internationale fora og i den efterfølgende videndeling og evt. operationalisering i virksomheden, således at arbejdet med

Verdensmålene bliver en naturlig del af organisationskulturen og relevant i det daglige arbejde på alle niveauer.

For det enkelte vandselskab kan der være tale om et stort antal interessenter, og derfor er det vigtigt at få skabt et overblik og få sat arbejdet i system. Det kan være en idé at prøve at beskrive de enkelte interessents roller i forhold til arbejdet med Verdensmålene i dag og i fremtiden. Der kan desuden opstilles en plan for, hvordan de forskellige interessenter kan bearbejdes, inddrages og informeres. I den forbindelse er det oplagt at indtænke interessenter i forskellige typer af partnerskaber, da Verdensmål 17 omhandler netop om

partnerskaber. Fokus bør være på at skabe værdi for både vandselskabet og den enkelte interessent.

Desuden kan det enkelte vandselskab med fordel tage stilling til, i hvilken grad det vil arbejde for eller måske endda tage ansvar for, at udvalgte interessenter bidrager til realisering af Verdensmålene. Vil man eksempelvis stille krav til leverandører eller ændre skoleelevers adfærd i forhold til Verdensmålene?

Cases

6 SKAB NYSGERRIGHED

Tilbage til
indholdsfortegnelse

Det kan ofte være en god start for et vandselskab at skabe nysgerrighed om Verdensmålene blandt udvalgte interessenter. Det handler om at skabe opmærksomhed om Verdensmålene og om at få de udvalgte interessenter til at stille spørgsmål, undre sig, tænke og søge yderligere viden. Dette kan være en svær opgave i en dagligdag, hvor mange organisationer, virksomheder, kollegaer etc. konstant arbejder på at tiltrække sig vores opmærksomhed. Eller hvor der er nok at se til med at varetage den daglige drift.

For mange interessenter er Verdensmålene et komplekst tema, som de måske umiddelbart ikke ved særlig

meget om. De skal derfor ikke introduceres til alle aspekter omkring Verdensmålene på én gang. De skal gøres nysgerrige.

Der er naturligvis mange måder at gøre dette på, eksempelvis gennem events, indlæg på medarbejderarrangementer, nyhedsbreve, foredragsholdere, udsmykning af lokaler mv.

Cases

7 SCREENING – FORSTÅ VERDENSMÅLENE

De 17 Verdensmål er indbyrdes forbundne. De danner en kompleks, men alligevel sammenhængende ramme for den globale udvikling frem mod 2030. For det enkelte vandselskab handler det om at få en god forståelse for denne ramme. Denne forståelse kan sammen med bl.a. vandselskabets visioner og strategier samt viden om interessenterne bruges i arbejdet med at screene Verdensmålene således, at et vandselskab i sidste ende arbejder med det eller de mest relevante Verdensmål.

Arbejdet med at screene Verdensmålene sker typisk med udgangspunkt i et af disse overordnede principper:

- 1.** Fokus er på områder, som vandselskabet arbejder med i forvejen. Der kan også være tale om områder, hvor selskabet vurderer, at det har særlige kompetencer eller forudsætninger. Hvor bidrager vandselskabernes nuværende aktiviteter til at opfylde Verdensmålene?
- 2.** Fokus er på anvendelse af Verdensmålene som inspiration til at finde helt nye områder at arbejde med. Her ser Vandselskabet for en stund bort fra eksisterende indsatser, der har berøring med Verdensmålene.

Uanset hvilket af de to principper et vandselskab arbejder ud fra, så er det helt afgørende at arbejde med Verdensmål, der reelt set har betydning for vandselskabet – og dermed er en naturlig del af dets eksistensberettigelse.

Den globale kontekst og målenes indbyrdes sammenhæng er vigtig, men med et begreb fra CSR-verdenen så er væsentlighed helt centralt. Hvilke mål er vigtige for mit vandselskab, vores strategiske planlægning og vores daglige arbejde? Fokus på væsentlighed er at vælge Verdensmål, der har væsentlig betydning for aktiviteter og værdiskabelse.

Tilbage til
indholdsfortegnelse

HVILKE VERDENSMÅL ER RELEVANTE FOR VANDFORSYNINGERNE?

I mange sammenhænge bliver denne rækkefølge foreslået, når man skal vurdere, hvornår et Verdensmål er relevant:

1. Forstå målene
2. Prioriter
3. Lav målsætninger
4. Kommuniker

Rækkefølgen minder om Verdensmålskompasset som er en guide til virksomheder i forhold til at arbejde med Verdensmålene. Se mere om Verdensmålskompasset her: <https://di.dk/marked/csr/fns-verdensm%C3%A5l/sdg-kompasset/pages/default.aspx>

For at forstå målene vil DANVA anbefale, at man går igennem dem med det udgangspunkt at analysere deres relevans. Det kan man gøre på to måder:

- a. Man kan vælge at gå igennem alle mål og delmål. Det sikrer stor forankring og opmærksomhed om sammenhængene imellem alle målene blandt alle, der deltager i arbejdet, men er naturligvis også en tidskrævende øvelse. Alle målene og indikatorerne kan ses her: <https://www.verdensmaalene.dk/delm%C3%A5l-og-indikatorer>
- b. Man kan tage udgangspunkt i den gennemgang af målene, som DANVA har lavet. Her er de mål taget med, som vi vurderer, er umiddelbart relevante for alle vandselskaber. Det giver en liste på 13 mål og 29 delmål som vi kalder "Verdensmålene og Vandselskabernes aktiviteter".

Du kan se listen her

Denne liste er et godt sted at starte arbejdet, men der kan være andre områder, som alligevel giver mening for det enkelte selskab:

- > Listen tager udgangspunkt i selskaber, der arbejder med vand og spildevand. Hvis man f.eks. har affald med blandt sine opgaver, kan der være andre delmål, som er relevante.
- > Hvis man kun arbejder med vand eller kun spildevand, så kan man starte med at fjerne en række af målene.

Ikke alle områder, som er vigtige for alle dele af vandsektoren, er med. For at stoppe sult er en samlet håndtering af vandressourcen afgørende, hvis man skal sikre tiltrækkeligt vand til produktion. Det er dog ikke i Danmark en opgave for vandselskaberne, og derfor er Sultmålet ikke taget med.

Der er også flere delmål, som er mere eller mindre enslydende. Der har vi kun medtaget det mål, som er mest relevant for vandsektoren.

Man vil kunne bruge denne liste som en tjekliste som udgangspunkt for en dialog med dem, der skal arbejde med indsatsen i det pågældende selskab. Det kan være på direktionsniveau, i en arbejdsgruppe, på projektlederniveau eller en anden sammensætning, som selskabet vælger. Her kan man diskutere mål og

delmål, betydningen af dem, og hvordan man kan gribe indsatsen an for hvert enkelt mål.

Med tjeklisten som udgangspunkt kan man krydse af, hvilke mål man arbejder med, og så kan man over for omverdenen sætte fokus på Verdensmålene og kommunikere selskabets indsats og hvilke aktiviteter man har, som er relevante for at nå bestemte Verdensmål.

Men selvom man sætter arbejdet med Verdensmålene højt på dagsordenen, så kan kun få selskaber prioritere 28 delmål strategisk og operationelt, så næste skridt vil være at prioritere indsatsen og definere målsætninger for arbejdet.

Her er tjeklisten også et godt udgangspunkt, også for en dialog med ejerne om arbejdet, før man prioriterer en fælles indsats.

Her er eksempler på, hvordan nogle selskaber har arbejdet med at screene målene.

Case Skanderborg

Andre cases

8 PRIORITERING OG MÅL

Når man har gennemgået Verdensmålene, enten dem alle eller et udvalg, som tjeklisten i dette inspirationskatalog giver mulighed for, har man et overblik over, hvorfor Verdensmålene er relevante for vandselskaberne, og der begynder at tegne sig et billede af, hvilke mål der er væsentlige for det pågældende vandselskab.

Derefter er tiden kommet til at prioritere de mål, som man vil arbejde med strategisk og operationelt.

De selskaber, der har arbejdet med prioritering og mål det indtil nu, har grebet det forskelligt an. Man kan bl.a. prioritere ud fra relation til selskabets kerneopgaver, sammenhæng med strategi og betydning for værdiskabelse i selskabet.

Nedenstående tabel viser en fordeling af Verdensmålene ud fra, om de er væsentlige for selskabets kerneopgaver, eller om de er helt afhængige af selskabets aktiviteter. Det er et vandselskabs helt

centrale opgave at sørge for rent vand, men det er samtidig udelukket at nå mål om sundhed og trivsel, hvis der ikke er adgang til rent vand. Et renseanlæg skal sørge for rensning af spildevand til høj kvalitet, men målene for livet i havet kan ikke nås, hvis spildevandet ikke renses.

Ved siden af disse to kategorier er der en række mål, hvor vandselskaberne bidrager positivt. Det er f.eks. kvalitetsuddannelse, hvor mange selskaber har uddannelsesprogrammer, som f.eks. opdrager borgerne til ikke at smide ting i toiletet. Dermed kan selskabet spare mange penge i driften. Eller det kan være bæredygtig energi, hvor selskaberne sparer penge og bidrager til kommunens klimamålsætninger. Her er også mål, der hænger sammen med, hvordan vandselskaberne organiserer deres arbejde. Det er f.eks. godt arbejdsmiljø, som både er godt for de ansatte og bidrager positivt til en sund økonomi i selskabet.

Denne inddeling kan støtte en prioritering og være udgangspunkt for en dialog med ejerne.

Verdensmålene og Vandsektoren		
Vandselskabernes kerneopgaver	Mål der afhænger af Vandselskaberne	Nye opgaver og andre relevante mål
6 RENT VAND OG SANITÆT 11 BÆREDYGTIG BY- OG URBANISERING	3 SUNDHED OG VELFÆRD 14 LEVETILVÆRE	4 KVALITETS- UDDANNELSE 5 ULSKSTÅLLENE 7 REGENERATIVE ENERGI
13 LEVENS- KVALITET 17 PARTNERSKABER FOR NÅRME	15 LEVETILVÆRE PÅ LAND	8 HØJ KVALITET OG SIKKERhed 9 INKLUSION 12 ANSVARLIG FORBRUG OG PRODUKTION

Klik på figur for større udgave

Tilbage til indholdsfortegnelse

SAMMENHÆNG MED EJRSTRATEGI OG EGEN STRATEGI

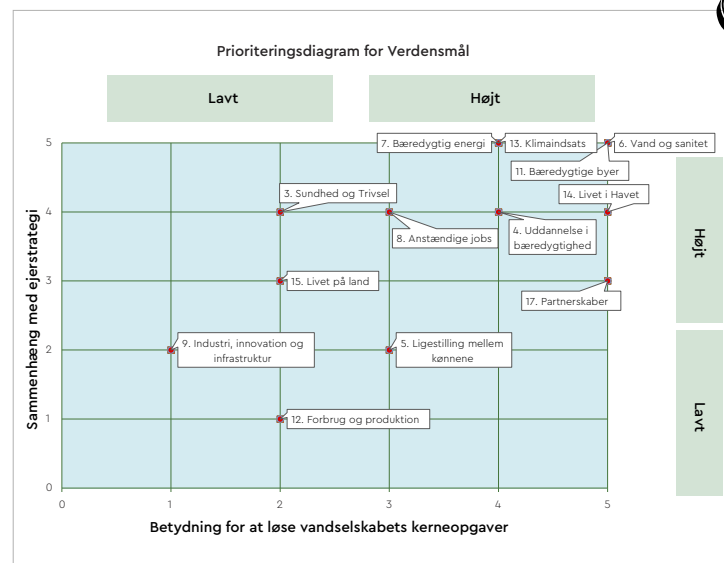
Et udgangspunkt for en prioritering er ejernes, oftest kommunens, strategi og forventninger til resultater. De vil typisk stille krav til prioriteter, serviceniveau og udviklingsaktiviteter. F.eks. har Københavns Kommune en beslutning om at være CO₂-neutral i 2025. Det stiller krav til forsyningerne om at bidrage til at nå den målsætning og hermed arbejde med Klimaindsats og Bæredygtig Energi. En anden forsyning leder f.eks. ud til sårbare recipienter, så for at nå den nødvendige kvalitet i forhold til Livet i Havet må spildevandsrensning prioriteres.

DANVA i samarbejde med projektgruppen har udarbejdet et diagram, der kan hjælpe med at prioritere. Modellen her er et tænkt eksempel, som ikke stammer fra en konkret forsyning. Her kan man som eksempel score Verdensmålene fra tjeklisten ud fra deres relevans for både forsyning og ejere.

De mål, som scorer højt for begge værdier, vil være et naturligt sted at starte en nærmere prioritering og udvælgelse af delmål og målsætning for aktiviteter. Diagrammet kan bruges som udgangspunkt for en dialog med ejere, partnere, kunder og andre interessenter. Det kan også bruges som basis for en workshop med de ansatte, der skal arbejde med Verdensmålene. Diagrammet kan fås hos DANVA.

Man kan naturligvis også vælge andre parametre og f.eks. tage udgangspunkt i Verdensmål, hvor den konkrete forsyning har udfordringer i forhold til at leve op til målene.

Erfaringerne viser, at der ikke er ét facit for, hvor mange mål der giver det bedste resultat og i vores cases er der stor spredning på antallet. Afhængig af lokale forhold og måden at arbejde med målene på, er Verdensmål 2 lige så rigtigt som Verdensmål 17.

Tilbage til indholdsfortegnelse

SAMMENHÆNG MED VÆRDISKABELSE OG BUNDLINJE

Arbejdet med Verdensmålene kan bruges til at kommunikere, hvor forsyningens indsats bidrager til dem. Men Verdensmålene kan også bruges til blive mere effektiv og forbedre serviceniveauet og skabe bedre resultater til gavn for kunder og lokalsamfund. Man kan f.eks. tage udgangspunkt i mål 13 og stræbe efter mere energi-effektive løsninger i forsyningens drift. Eller et andet eksempel: hvis man har udfordringer med arbejdsulykker, kan det også give mening at prioritere mål 8.8 om arbejdsmiljø, da sygefravær i længden er meget dyrt.

Erfaringerne fra mange virksomheder bl.a. Novozymes, tyder på, at Verdensmålene bedre kan forankres i arbejdet på længere sigt, hvis man tager udgangspunkt i de aktiviteter og mål, der bidrager til resultater i forhold til værdiskabelse og bedre bundlinje for selskabet. Da vandselskaberne jo ikke får overskud ved at sælge varer, så må bundlinjes ses lidt bredere og måles i forhold til, hvilke aktiviteter, der f.eks. bidrager til:

- › Effektive løsninger og lavere priser
- › Bedre miljømæssige resultater
- › Lokal værdiskabelse f.eks. i lokale partnerskaber, forsknings- og udviklingsprojekter eller levering af løsninger i samarbejde med kunder. Eksempler på dette kan ses i to analyser, som DANVA fået udarbejdet af henholdsvis PLUSS og DAMVAD. Se eksemplerne her www.danva.dk

Med disse parametre kan prioriteringsdiagrammet også bruges til at udvælge de mål, der bidrager til værdiskabelse. Og man kan sammenholde de forskellige diagrammer for at udvælge de mål, der giver de bedste resultater ud fra flere kriterier.

MÅLSÆTNINGER

Når man har prioriteret indsatsen og udvalgt de mest relevante mål, kan man gå videre og sætte mål for, hvad man ønsker at opnå ved at arbejde med Verdensmålene. Det kan man gøre på flere niveauer. Det kan være et mål at:

- › Arbejde med Verdensmålene i en periode.
- › Kommunikere forsyningens indsats i sammenhæng med Verdensmålene.
- › Få dem indarbejdet i sin strategi før en bestemt dato.
- › Udvalgte interessenter får forståelse for betydningen af at arbejde med Verdensmålene.

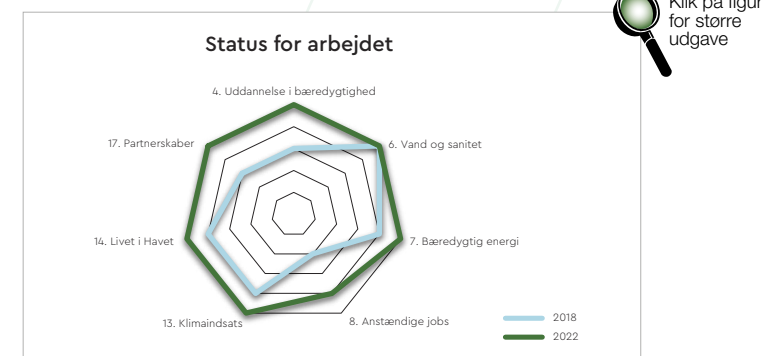
På et mere overordnet niveau, så kan der opstilles mål for bedre drift, serviceniveau og effektive løsninger for alle forsyningens aktiviteter. Det kan gøres med udgangspunkt i de indikatorer, som er tilknyttet hvert Verdensmål, men det kan også gøres med udgangspunkt i listen "Verdensmålene og Vandselskabernes aktiviteter", hvor hvert udvalgt delmål har tilknyttet forslag til, hvordan man kan bryde de enkelte delmål ned og opstille målsætninger, som man kan nå på kortere eller længere sigt, i løbet af 5 år eller inden 2030.

[Du kan se listen her](#)

Et eksempel er hentet fra Aarhus Vands Virksomhedsplan for 2018. Her har forsyningen som mål for klimaindsatsen valgt, at energien produceret på Aarhus Vands rensesanlæg i 2030 skal dække 100% af virksomhedens energiforbrug til el og varme, og for 2018 er målet 55%. På den måde kan man arbejde med konkrete målsætninger for at nå globale mål.

Når man sætter specifikke mål, kan det være hensigtsmæssigt at kunne dokumentere fremgang løbende. Et simpelt spiderweb kan hjælpe med det. Her kan man score de prioriterede mål ud fra status, og hvor man ønsker at nå hen, f.eks. med værdierne 1-5, hvor 1 er baseline og 5 er 100% opnåelse af målet. Illustrationen her er et tænkt eksempel.

Med den ramme kan man komme tæt på det forslag til vision, som blev opstillet i afsnit 1: At danske vand- og spildevandsselskaber i 2030 har bidraget afgørende til at opfylde de af FNs Verdensmål, som er relevante for deres indsats, dels taktisk og strategisk, og dels operationelt i den daglige drift.

Case Aarhus

Case Roskilde

9 KOMMUNIKATION

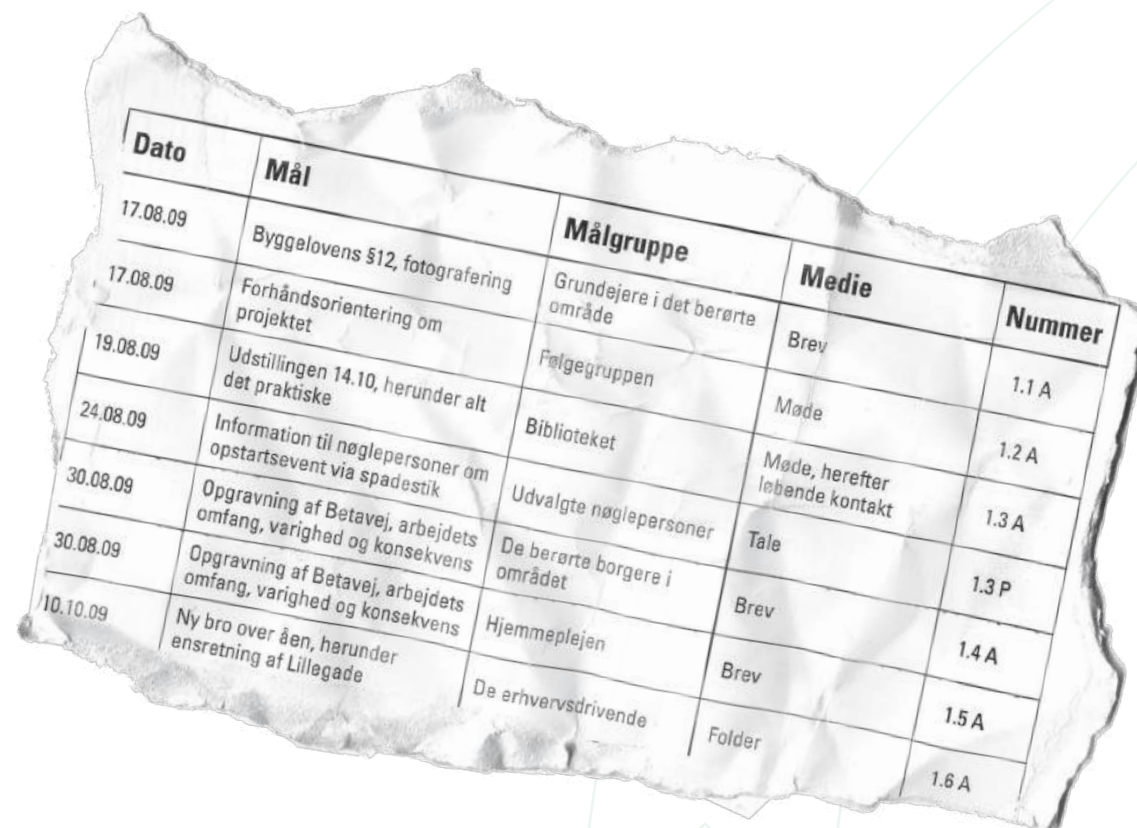
Tilbage til
indholdsfortegnelse

Uanset hvordan et vandselskab vælger at arbejde med Verdensmålene, så spiller en veltilrettelagt kommunikationsindsats en afgørende rolle både før under og efter arbejdet. Det er derfor hensigtsmæssigt at udarbejde både en intern og en ekstern kommunikationsplan, der begge tager udgangspunkt i vandselskabets samlede indsats i forhold til Verdensmålene

I forbindelse med en udarbejdelse af en kommunikationsplan kan man vælge følgende overordnede fremgangsmåde:

1. Målgrupper (interessenter) – hvem vil vi kommunikere med?
2. Budskaber pr. målgruppe – hvad vil vi kommunikere?
3. Kommunikationsmål – hvad vil vi opnå med kommunikationen?
4. Kommunikationsværktøjer – hvilke konkrete værktøjer (medier) vil vi anvende?
5. Tidsplan – hvornår kommunikerer vi? Hvornår har vi noget at fortælle?
6. Afsender – hvem står bag kommunikationen?
7. Effektmåling – opnår vi, det vi vil med kommunikationen?

Du kan se et eksempel på kommunikationsprocessen her

Dato	Mål	Målgruppe	Medie	Nummer
17.08.09	Byggelovens §12, fotografering	Grundejere i det berørte område	Brev	1.1 A
17.08.09	Forhåndsorientering om projektet	Følgegruppen	Møde	1.2 A
19.08.09	Udstillingen 14.10, herunder alt det praktiske	Biblioteket	Møde, herefter løbende kontakt	1.3 A
24.08.09	Information til nøglepersoner om opstartsevent via spadestik	Udvalgte nøglepersoner	Tale	1.3 P
30.08.09	Opgravning af Betavej, arbejdets omfang, varighed og konsekvens	De berørte borgere i området	Brev	1.4 A
30.08.09	Opgravning af Betavej, arbejdets omfang, varighed og konsekvens	Hjemmeplejen	Brev	1.5 A
10.10.09	Ny bro over åen, herunder ensretning af Lillegade	De erhvervsdrivende	Folder	1.6 A

AQUADJURS' VISION OG STRATEGI STARTER MED BÆREDYGTIGHED OG VERDENSMÅL

For AquaDjurs startede arbejdet med FNs Verdensmål, da direktøren Palle Lyngsø Mikkelsen i 2015 deltog på en vækstcamp – "Bedre bundlinje med CSR", arrangeret i regi af region Midt.

"Vi blev spurgt om, hvorfor går vi på arbejde, hvorfor er vi til? Og da vi samtidig kiggede på, hvordan man får Verdensmål og CSR til at hænge sammen med vores daglige arbejde, var svaret egentlig meget enkelt: Vi går på arbejde for at sørge for, at folk i vores lokalområde har rent vand i hanerne og rent vand at bade i – eller som vi senere har formuleret det: Alle har adgang til rent vand – i hanen og havet" fortæller Palle Lyngsø Mikkelsen i 2018.

Og herfra var det egentlig meget enkelt for AquaDjurs at integrere Verdensmålene i vision, mission og strategi

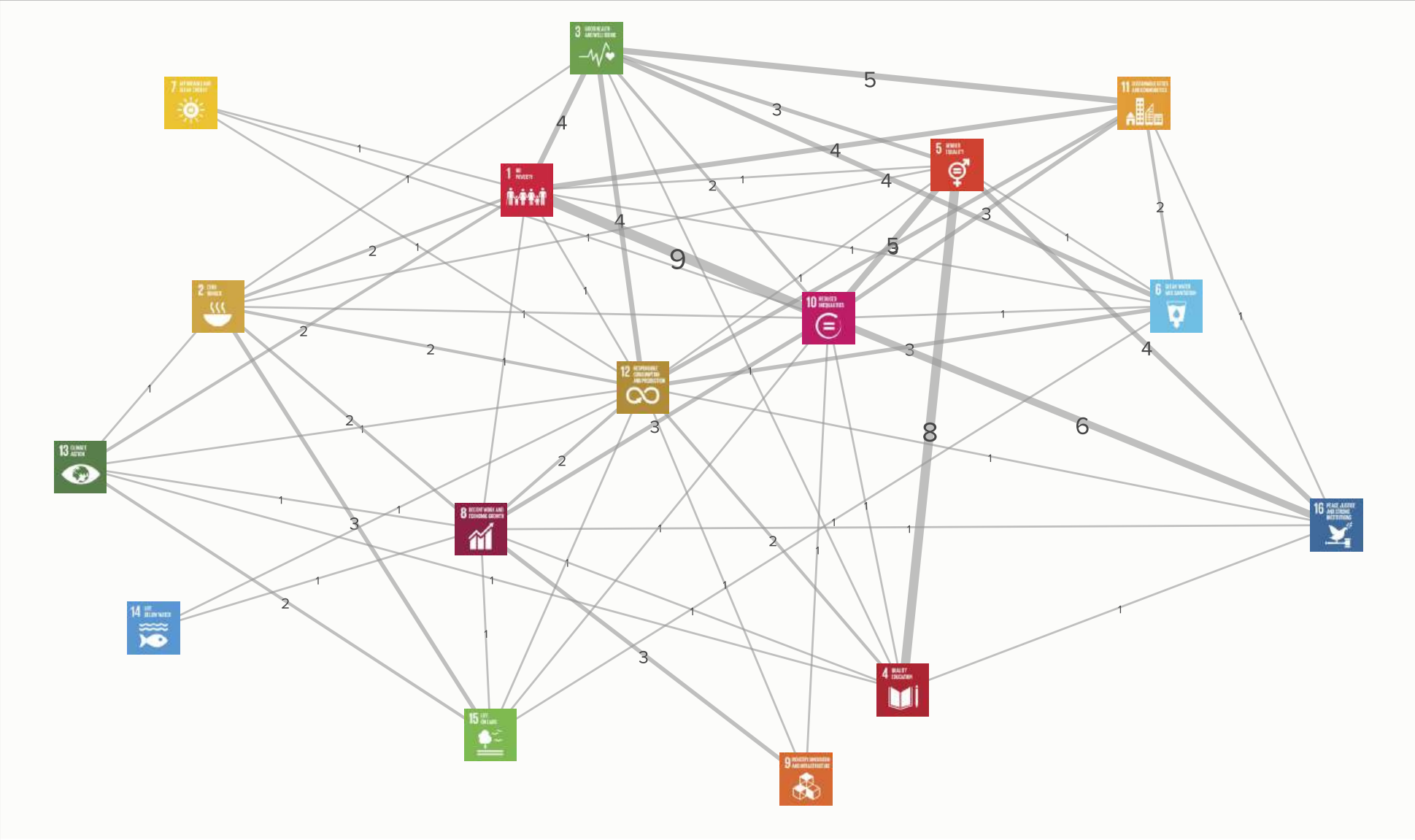
og i dag tager AquaDjurs' vision sit udgangspunkt i mål 6 og 14 – vandmålet og havmålet, hvis man skal sige det helt kort. Projektet startede med flere mål. Forsyningen arbejder naturligvis også med klima, sundhed, energi og byer, men for at gøre det enkelt og praktisk at arbejde med og for at sikre sammenhæng med selskabets vision, blev de to mål prioriteret. Og med mål 6 og 14 arbejder forsyningen med kundernes perspektiv: Hvad kan de gøre anderledes og bedre lokalt, hvordan kan ændre det daglige arbejde?

AquaDjurs arbejder med en rullende 4-års strategiplan, som siden 2017 har haft et deltema om Verdensmålene. Strategiplanen indgår som et tema på den årlige generalforsamling og der er dermed opbakning fra bestyrelsen og ejerne til at integrere Verdensmålene i det daglige arbejde.

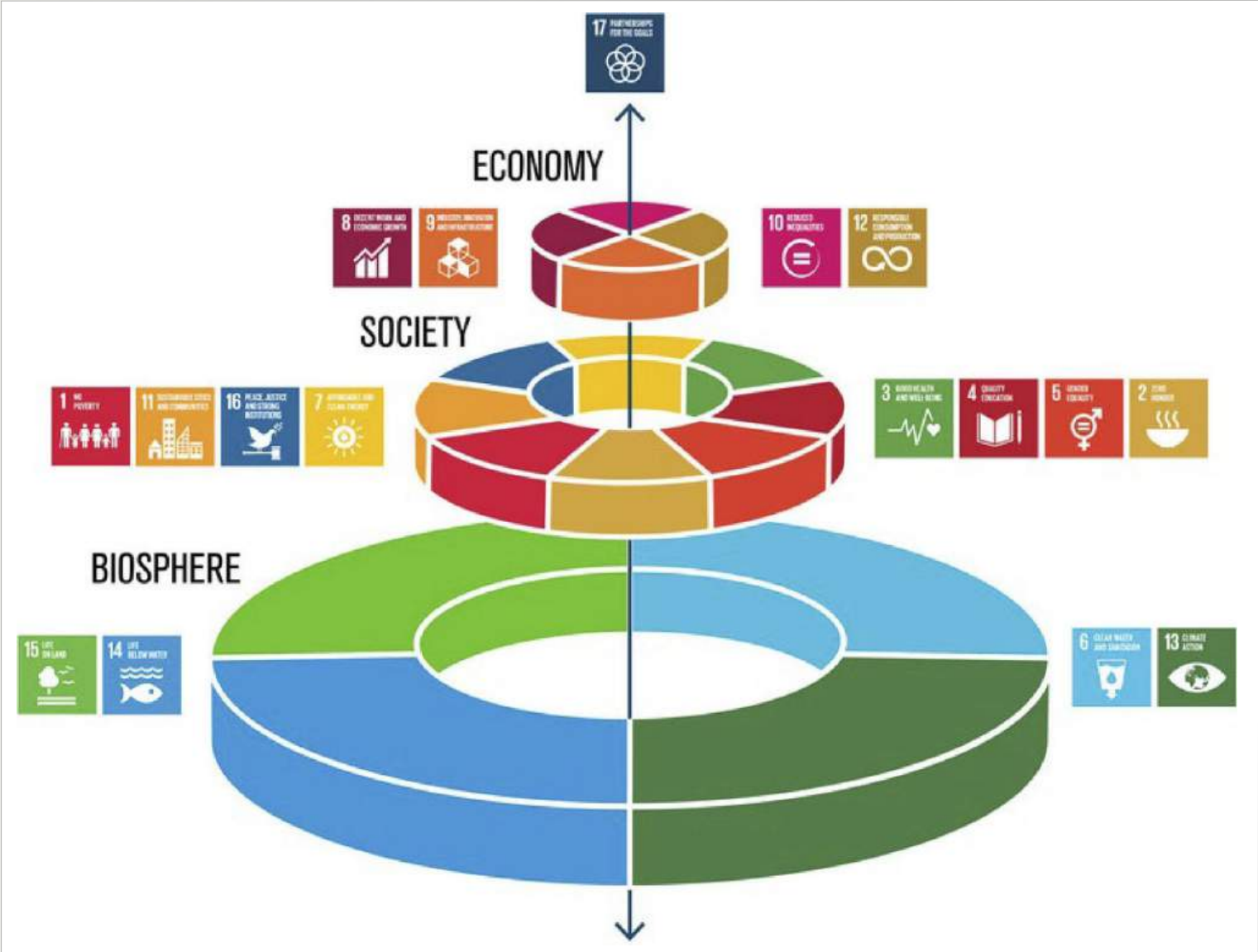
Medarbejderne indrages også i aktiviteterne. Der har været arrangeret workshop med alle medarbejderne for at sikre forankring ift. det daglige arbejde og ikke mindst for at skabe forståelse af målene og deres betydning for AquaDjurs og dermed sikre en rød tråd mellem først CSR og så Verdensmål og så vision og strategi.

På et spørgsmål om, hvorvidt det har ændret noget i det daglige arbejde forklarer Palle Lyngsø Mikkelsen: *"Arbejdet med Verdensmålene har været et strategisk valg for os, vores bestyrelse og vores omgivelser. Det viser, at vi har fokus på vores samfundsansvar, og vi er meget bevidste om det i vores daglige arbejde"*.

SAMMENHÆNGE OG RELATIONER MELLEML DE FORSKELLIGE MÅL

SAMMENHÆNGEN MELLEM DE TRE BÆREDYGTIGHEDSELEMENTER: PLANET, PEOPLE OG PROSPERITY

DE 17 VERDENSMÅL

VANDMÅLET OG DE DANSKE FORSYNINGER

Klik tilbage

Delmål for vand	Status	Relevans for vandselskaber
6.1 Universel og lige adgang til drikkevand	Er i praksis gennemført i Danmark	Grundvandsbeskyttelse skal sikres, så vi fortsat har rent drikkevand uden pesticider til en pris, der er til at betale for kunderne.
6.2 Universel og lige adgang til ordentlig sanitet og hygiejne	Er i praksis gennemført i Danmark	Fastholde effektivitet og lave priser i forhold til husholdninger
6.3 Forbedret vandkvalitet gennem mindsning af forurening, elimination af dumping af farlige stoffer, halvering af andelen af ubehandlet spildevand og forbedret genbrug af vand.	Implementeres gennem national lovgivning, vandplaner og Vandrammedirektiv. Spildevandshåndtering er udbygget, men enkelte steder i det åbne land kan der være problemer. Genbrug af vand i industri kan forbedres.	Anvendelse af pesticider og gødning, randzoners ophævelse mv. kan sætte vandkvalitet og grundvand under pres. Der kan sættes fokus på genbrug af vand og anvendelse af vand af forskellige kvalitet, f.eks. til rengøring i industri. Vandselskaberne kan medvirke til at håndtere og levere det.
6.4 Substantiel forbedring af vandeffektivitet i alle sektorer	Der er generelt høj vandeffektivitet og lille spild i Danmark, men i industrien kan både vand og energieffektivitet forbedres.	Viden om vandressourcen er vigtig for at anvende den effektivt. Deling af viden om effektivitet, genbrug, energi og klimatilpasning ifbm. vand til eksport og i udviklingsbistanden. Forsat information til den danske befolkning om vandbesparelser. Bidrage til innovationsprojekter om vandeffektive løsninger i forsyningen. Bidrage til at udbrede danske løsninger og erfaringer – både administrativt og teknologisk – til vandbesparelser i udlandet.
6.5 Implementering af integreret vandressourceforvaltning på alle niveauer	Håndteres bl.a. gennem Vandrammedirektivet. Mindre opmærksomhed i Danmark på internationale oplande i Danmark, da vi kun har et i Sønderjylland, hvor der er en samarbejdsaftale.	Behov for at sætte fokus på forvaltning af vand i oplande, herunder i forbindelse med klimatilpasning. Vandrådernes rolle kan være relevant.
6.6 Beskyttelse og genopretning af vandrelaterede økosystemer	Bedre spildevandsrensning har betydet stor fremgang for vandrelaterede økosystemer. Forsat problemer med udledning af kvælstof og pesticider fra landbrug.	Pesticider, gødning, overløb, manglende beskyttelse af boring kan true drikkevand og økosystemer. Der skal sikres vedligehold af anlæg og borer, så vi ikke risikerer, at grundvandet bliver forurennet.
Implementeringsmekanismer:		
6.a Udvidet internationalt samarbejde og støtte til kapacitetsopbygning i udviklingslande i forhold til vand.	-	Udbrede danske løsninger og dansk teknologi globalt. Dette skal ses i sammenhæng med den danske Vandvision 2025 og inddragelse af forsyninger i eksportfremme www.vandvision.dk
6.b Styrket deltagelse af lokalsamfund i bedre forvaltning af vand og sanitet.	Der er regler og mange erfaringer omkring inddragelse af borgerne i vandforvaltning og klimatilpasningsløsninger, men der er mulighed for forbedring på området.	Forsyninger kan arbejde med opsamling og deling af erfaringer med borgerinddragelse lokalt. Dette kan ske nationalt og internationalt.

EKSEMPLER PÅ SAMMENHÆNGE MELLEM VAND OG ANDRE VERDENSMÅL

Det vil ikke være muligt at afskaffe fattigdom uden vand til produktion, hygiejne og beskyttelse mod vandrelaterede katastrofer.

At stoppe sult hænger sammen med bæredygtig fødevarerproduktion. Dette er ikke muligt uden bæredygtig forvaltning af vandressourcer og rent og tilstrækkeligt vand til både dyr og planter.

Hver dag dør næsten 1.000 børn under 5 år af diarré på grund af mangel på rent vand og mange andre sygdomme kunne afhjælpes med tilstrækkeligt og rent vand og bedre sanitet. Også i vores verden skal vi være opmærksomme på sygdomsrisici, når vi håndterer vand på overfladen i klimatilpasningsprojekter og ved oversvømmelser.

Mål 7 inddrager vedvarende energi og energieffektivitet, hvor energieffektive løsninger og energiproduktion på renseanlæg spiller en rolle. Internationale partnerskaber, som bl.a. Aarhus Vand indgår i, bidrager til at nå mål 7 både i Danmark og globalt.

Bymålet inkluderer bl.a. bæredygtig byudvikling, der inddrager civilbefolkningen og adgang til grønne områder i byerne – elementer som mange vandselskaber arbejder med i forbindelse med klimatilpasning.

Klimainsats hænger i høj grad sammen med bedre håndtering af vandressourcer, ikke mindst i byerne. Landene vil her blive mål på, om de har planer for integreret klimatilpasning og reduktion af udledninger. Igen er forsyningernes energiproduktion og -effektivitet vigtig for de nationale mål. Her er også delmål omkring støtte til klimainsats i udviklingslande, hvor forsyningerne kan bidrage ed vigtig viden.

Dette mål om bedre havmiljø vil det ikke være muligt at opnå uden en stærk indsats fra renseanlæggene for at rense spildevand fra både husholdninger og industri.

Partnerskabsmålet ser på teknologioverførsel mellem lande og lokal, regional og globale partnerskaber, hvor vandselskaberne kan spille en rolle i forbindelse med vidensdeling.

Og endelige kan flere af de øvrige mål være relevante, hvis man anlægger et andet perspektiv på målene og navnlig er de relevante for udviklingslande, hvor f.eks. bedre uddannelse og ligestilling også hænger sammen med bedre vand og sanitet, så børn ikke bruger tid på at være syge i stedet for at gå i skole, eller piger bruger dagene på at hente vand i stedet for i skolen.

De 17 Verdensmål har 169 delmål og igen 1-3 indikatorer for hvert mål, som man måler indsatsen på.

Du kan se alle målene her:

<https://www.verdensmaalene.dk/delm%C3%A5l-og-indikatorer>

DET ER HELT NATURLIGT AT ARBEJDE MED VERDENSMÅLENE

For VandCenter Syd er det indlysende og helt naturligt at arbejde fokuseret med Verdensmålene, da samfundsansvar, bæredygtighed og værdiskabelse i forhold til det omkringliggende samfund i forvejen er vigtige elementer af virksomhedens DNA. VandCenter Syd bruger Verdensmålene som både inspirationskilde og som retningsgivende for, hvordan virksomheden bedst optimerer sin indsats for at bidrage til en bæredygtig samfundsudvikling – lokalt og internationalt.

Vandcenter Syd arbejder med Verdensmålene med udgangspunkt i Odense Kommunes ejerpolitik, som bl.a. fokuserer på, at "Odense Kommune ønsker at sikre bæredygtighed og samfundsansvar...".

FOKUS PÅ VERDENSMÅLENE

Herning Vand arbejder fokuseret med Verdensmålene, og deltager eksempelvis i Dansk Industris projekt "Fra filantropi til forretning".

Arbejdet med Verdensmålene giver Herning Vand en unik mulighed for at skabe en stærk strategisk pejling for virksomhedens indsatser i perioden 2020–2030. Herning Vand kan ikke redde verden, men ved at fokusere på og fortsat udvikle sine nuværende styrkepositioner kan Herning Vand være til inspiration for andre og samtidig styrke relationerne til kunder og samarbejdspartnere gennem mottoet "Mere for mindre" – og dette i et marked, der oplever en stadig stigende efterspørgsel på bæredygtige løsninger.

Inspirationen til Herning Vands arbejde med Verdensmålene skal blandt andet findes i et oplæg, som Steen Hildebrandt holdt i forbindelse med DANVAS nytårstaffel i 2016. Oplægget tydeliggjorde både nødvendigheden af at arbejde med Verdensmålene og de markedsmæssige muligheder, arbejdet med Verdensmålene åbner op for.

VERDENSMÅLENE SOM KRITERIESÆT OG INSPIRATION

Aarhus Vand er en forsyningsvirksomhed, men i høj grad også en miljøvirksomhed, hvor samfundsansvar og bæredygtighed er dybt forankret i virksomhedskulturen, kerneforretningen og forretningsstrategien. For Aarhus Vand er det derfor naturligt at sætte fokus på Verdensmålene og bruge dem både et kriteriesæt og en inspiration i forhold til virksomhedens fortsatte udvikling som en bæredygtig virksomhed.

Aarhus Vand valgte i første omgang især at fokusere på følgende tre Verdensmål:

- 8 (rent vand og sanitet)
- 13 (klimaindsats)
- 14 (livet i havet)

DIREKTØREN TRÆKKER KORTET

I Aalborg Vandkoncern har direktøren, Bo Laden, over en længere periode ofte trukket kortet med oversigten over Verdensmålene frem, når han indleder et internt møde, for at understrege formålet med selskabets eksistens. I starten havde mødedeltagerne svært ved at relatere Verdensmålene til deres hverdag. Nu har de vænnet sig til det. Og som direktør mener han, at det er hans opgave at gå forrest ved konstant at minde medarbejderne om, at vi alle skal bidrage til, at verden bliver et bedre sted at være. For hvis han ikke gør det, hvad skal så motivere de andre i organisationen til at arbejde med Verdensmålene?

FORANKRING ER VIGTIG

Hos Herning Vand er arbejdet med Verdensmålene forankret hos ledelsen og hos en intern gruppe, der har fokus på miljø og asset management. Denne gruppe, MAM, består af projekt- og afdelingsledere.

Det er vigtigt for ledelsen, at alle i virksomheden forstår og arbejder med Verdensmålene. Verdensmålene skal forankres solidt i alle organisatoriske enheder. Netop derfor fik alle ledere i forsommeren 2018 til opgave at drøfte Verdensmålene og Herning Vands rolle i arbejdet med disse på møder i afdelingerne.

Det er vigtigt for Herning Vand både at påvirke sin omverden og hente inspiration udefra, og derfor blev repræsentanter for lokale virksomheder og organisationer i 2018 inviteret til et møde med det formål at diskutere potentielle samarbejder og partnerskaber med udgangspunkt i Verdensmålene.

[Klik tilbage](#)

INVOLVERING AF HELE ORGANISATIONEN

VandCenter Syd har gennem flere år arbejdet med Verdensmålene, og det har været en bevidst beslutning at involvere hele organisationen i dette arbejde.

Det daglige arbejde med Verdensmålene er i dag forankret hos en projektleder, der refererer til ledelsen. Der er desuden nedsat en projektgruppe bestående af både mellemledere og ikke-ledere på tværs af hele organisationen. Projektgruppen har bl.a. vurderet de 17 Verdensmål med tilhørende delmål og udarbejdet oplæg til, hvilke mål og delmål VandCenter Syd med fordel kunne arbejde med fremadrettet.

Det er vigtigt for VandCenter Syd at skabe en forandringsproces, der sikrer en skarp prioritering i bestræbelserne på at skabe værdi (i bred forstand) for sig selv og for omverdenen.

VERDENSMÅLENE PÅ BIBLIOTEKET

Fredericia Spildevand og Energi A/S blev i 2017 kontaktet af byens bibliotek, som var ved at lægge sidste hånd på en udstilling om vand inspireret af FNs Verdensmål. Bibliotekaren kom til at tænke på, at byens spildevandsforsyning stort set spillede en vigtig rolle i alle de 17 Verdensmål og kontaktede Annemarie Gotfredsen, som er driftsleder.

Forsyningen havde materialer fra en anden kampagne: "Kun tre ting i dit lokum", og på under én arbejdsdag stillede de et toilet og 2 store cylinderglas op mellem de 17 plakater om Verdensmålene. I det ene glas var der eksempler på alt det, som man ikke må smide i toilettet. Og i det andet var der rent vand med fotos af marsvin klæbet på indersiden.

Desuden afholdt de en tegnekonkurrence for skoleklasser, hvor børnenes tegninger af et rent Lillebælt blev udstillet. Ifølge bibliotekaren var brugerne begejstrede over kombinationen af plakater, fantasifulde tegninger, kontrasten mellem rent og forurenet vand – og toilettet som blikfang.

Det behøver ikke at tage så lang tid at sende budskabet om, at et vandselskab tænker over at realisere FNs Verdensmål, hvis man genbruger materialer et offentligt sted, hvor børn og andre borgere kommer, og som samtidig sikrer, at man ikke selv behøver at være fysisk til stede særligt meget.

SAMARBEJDE OM VÆRDISKABENDE GRUNDVANDSBESKYTTELSE

TREFOR Vand har sammen med NIRAS, Vejle Kommune og LMO, som er en rådgivningsvirksomhed på landbrugsområdet, sat fokus på mulighederne for implementering af værdiskabende grundvandsbeskyttelse ved dyrkningsaftaler via introduktion af primært energiafgrøder i indvindingsoplande. Energiafgrøder i form af græs og pil, som dyrkes uden pesticider og har et stort nitratoptag, er skånsomme overfor grundvandet, hvilket er vigtigt for Trefor Vand, og det er samtidig lønsomt for landbruget.

Et af de første skridt i samarbejdet består i at igangsætte udviklingen af en forretningsmodel i forhold til afsætning af energiafgrøder og indgåelse af dyrkningsaftaler.

TREFOR Vand kan gennem arbejdet med værdiskabende grundvandsbeskyttelse understøtte lokal landbrugs- og energiproduktion, som samtidig bidrager til at løse flere samfundsmæssige og globale udfordringer:

- › Beskytte det rene drikkevand mod forurening fra det dyrkede areal
- › Bevare landbrugsjord som den begrænsede ressource, den er
- › Opbygge organisk materiale i jorden og dermed binde CO₂ i jorden
- › Producere energi af lokalproducerede afgrøder
- › På længere sigt levere biomasse til et bioraffineringsanlæg
- › Producere protein til en-mavede husdyr, så import af sojaprotein kan reduceres

KLOAKMESTERDAG

Aalborg Vandkoncern og Aalborg Kommune har siden 2016 afholdt en årlig dag for alle de mange kloakmestre, som de arbejder sammen med. Det er et eksempel på, at tre parter går sammen for at hjælpe en fjerde part, borgerne, med at udføre opgaven. Her er der et udpluk af indholdet i invitationen til kloakmestrene i 2017.

Baggrund

Aalborg Byråd har vedtaget mål om 0% fejlkoblinger i ledningssystemet. Denne ambitiøse målsætning opnås kun, hvis regn- og spildevand holdes klart adskilt i de to rør, dvs. hvis fejlkoblinger undgås. Imidlertid har en analyse af separatkloakeringsstrategien påvist et betydeligt antal fejlkoblinger. Aalborg Byråd har på den baggrund vedtaget som mål, at fejlkoblingsprocenten i ledningssystemet skal nedbringe til 0 % over en 12 års periode, det vil sige senest i 2028. Hvis dette ambitiøse mål skal nås, kræves en betydelige indsats fra såvel myndigheden, spildevandsselskabet, borgerne og de autoriserede kloakmestre.

MEDARBEJDERNE ER MOTOREN

I kantinen hos Herning Vand hænger et billede af medarbejderne ved siden af de 17 Verdensmål. Det er nemlig medarbejderne, der er motoren i arbejdet med Verdensmålene. Det er de enkelte dele i motoren, der skal arbejde sammen om bæredygtig udvikling, hvilket blandt andet understreges af den administrerende direktør på de faste kvartalsmøder med deltagelse af alle medarbejdere.

Verdensmålene er en næsten fast del af de nyhedsmails, som alle medarbejderne modtager. I et nyhedsbrev fortalte ledelsen fx om Herning Vands indtræden i Dansk Industris projekt "Fra filantropi til forretning". I en anden nyhedsmail blev der sat fokus på medarbejdernes rolle som selve motoren bag arbejdet med Verdensmålene.

En ting, der skaber nysgerrighed omkring Verdensmålene, er den Verdensmålsnål, som Herning Vands administrerende direktør, Niels Møller Jensen, altid bærer. Han oplever, at rigtig mange mennesker spørger ham om nålen, hvilket ofte resulterer i både flere spørgsmål og interessante samtaler om Verdensmålene og bæredygtig udvikling.

VERDENSMÅLENE OG MEDARBEJDERNE

I det løbet af det første år, hvor Aarhus Vand arbejdede med Verdensmålene, blev der gennemført en række initiativer med det formål at skabe nysgerrighed blandt medarbejderne. Det er vigtigt for Aarhus Vand, at medarbejderne kan se sig selv i Verdensmålene – både på det personlige og det faglige plan.

Eksempler på initiativer

- › Som kick-off på arbejdet med Verdensmålene blev Mogens Lykketoft inviteret til at holde et indlæg på et personalemøde. Her satte han perspektiv på, hvorfor et forsyningsselskab har en stor opgave at løfte – bl.a. i forhold til bæredygtig udvikling globalt set.
- › Verdensmålene er løbende blevet en del af såvel den interne som den eksterne kommunikation hos Aarhus Vand. Verdensmålene spiller således en stadig mere prominent rolle i kommunikationen. Det gælder både grafisk og indholdsmæssigt.
- › For at gøre Verdensmålene meget konkrete, har Aarhus Vand købt nogle store terninger, der repræsenterer de 17 Verdensmål. Disse terninger er i dag at finde forskellige steder i virksomheden – som pynt,

som legetøj og som dialogværktøj. Kendetegnen for terningerne er, at de er svære at holde styr på. De bevæger konstant rundt i virksomheden – hvilket var en af hensigterne med dem.

- › Afdelingsstafet, hvor de enkelte afdelinger fortæller om, hvordan de arbejder med Verdensmålene. Med udgangspunkt i bl.a. disse fortællinger er der blevet nedsat en arbejdsgruppe, der udarbejder et idékatalog.

Per Bach, som er CSR-ansvarlig hos Aarhus Vand viser Verdensmålsternerne frem sammen med HR-konsulent Inge Borre Haupt

VERDENSMÅLENE OG VANDSELSKABERNES AKTIVITETER

NB: For overskuelighedens skyld er FN's indikatorer ikke med i dette skema. Indikatorerne er primært nationale, og nogle er kun relevante på globalt og nationalt niveau. Nogle delmål kan oversættes meget direkte til lokale mål, mens andre kan omsættes, så de bliver relevante lokalt. Det er der forsøgt på i denne oversigt, hvor der kun er medtaget delmål med relevans for vandselskaber. Her er også kun medtaget korte beskrivelse af delmålene. Alle indikatorer og den fulde beskrivelse af Verdensmålene kan ses her: www.verdensmaelene.dk

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 3: SIKRE ET SUNDT LIV FOR ALLE OG FREMME TRIVSEL FOR ALLE ALDERSGRUPPER			
	3.9 REDUCER SYGDOM OG DØDSFALD PÅ GRUND AF KEMIKALIER OG FORURENING	Inden 2030 skal vi væsentligt reducere antallet af dødsfald og helbredsproblemer på grund af farlige kemikalier og forurening af luft, vand og jord.	Sikrer rent vand til f.eks. husholdninger, hospitaler og institutioner. Forhindrer sygdomme ved rensning af spildevand, herunder rensning af vand fra hospitaler, der kan indeholde patogener og medicinrester.	Antal tilfælde med forurening, forsyningsafbrud eller kogeåbud.
	MÅL 4: SIKRE ALLE LIGE ADGANG TIL KVALITETSUDDANNELSE OG MULIGHEDER FOR LIVSLANG LÆRING			
	4.7 UNDERVIS I BÆREDYGTIG UDVIKLING OG VERDENSBORGERSKAB	Inden 2030 skal vi sikre, at alle elever og studerende opnår den viden og de evner, de behøver for at støtte op om bæredygtig udvikling. Det inkluderer blandt andet uddannelse i bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, lighed mellem kønnene, promovning af en fredelig og ikke-voldelig kultur, verdensborgerskab samt påskønnelse af kulturel diversitet og kulturens bidrag til bæredygtig udvikling	Har skoletjenester g/eller underviser skoler og andre besøgende i centrale arbejdsområder som vandets kredsløb, drikkevandsforsyning, spildevandsvandrensning og processer på renseanlæg. Vi underviser i klimatilpasning og hvad borgerne selv kan gøre for at tilpasse sig et ændret klima.	Findes der en skoletjeneste? Hvor mange skoleelever og andre besøgende er der hvert år? Udvikling i antallet af besøgende og skoleforløb?
	MÅL 5: OPNÅ LIGESTILLING MELLE KØNNENE OG STYRK ALLE KVINDERS OG PIGERS RETTIGHEDER OG MULIGHEDER			
	5.5: KVINDER SKAL DELTAGE FULDT UD I LEDELSE OG BESLUTNINGSTAGELSE	Vi skal sikre, at kvinder får lige muligheder og opnår fuld og effektiv deltagelse i lederskab på alle niveauer af beslutningsprocessen i det politiske, økonomiske og offentlige liv.	Har en politik for kvinder i ledelse	Antal kvinder på ledelsesniveau i organisationen? Kommer der flere eller færre?

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 6: SIKRE AT ALLE HAR ADGANG TIL VAND OG SANITET OG AT DETTE FORVALTES BÆREDYGTIGT			
	6.1 GIV ADGANG TIL RENT DRIKKEVAND	I 2030 skal alle have lige adgang til sikkert drikkevand, til en overkommelig pris.	Forsyner med rent vand til rimelig pris, under FN's grænse for affordability på 3% af husstandsindkomsten (Gennemsnit i Danmark er 1,3%) Vi beskytter grundvand for at sikre rent drikkevand til fremtidige generationer. Vi opstiller vandposter, som giver adgang til drikkevand i byrummet.	Forsyningsgrad Lækager - Vandspild i ledningsnet i procent. Kogepåbud Pris Omfang af sikrede drikkevandsressourcer Opstillede vandposte
	6.2 GIV ALLE ADGANG TIL TOILET, SANITET OG HYGIEJNE	Alle mennesker skal opnå adgang til tilstrækkelig og ligelig sanitet og hygiejne inden 2030, hvilket blandt andet betyder, at alle skal have adgang til et ordentligt toilet. Vi skal have særligt fokus på pigers og kvinders særlige behov, og også inkludere mennesker i sårbare situationer.	Afleder spildevand på forsvarlig måde. Hygiejne og toiletter er ikke forsyningens ansvar	Tilslutningsgrad
	6.3 STYRK VANDKVALITETEN OG RENS OG BRUG SPILDEVAND BEDRE	Inden 2030 skal vi forbedre vandkvaliteten ved at reducere forurening, stoppe dumping og minimere udslippet af farlige kemikalier og materialer. Andelen af ubehandlet spildevand skal halveres, og vi skal genbruge og genanvende betydeligt mere på globalt plan.	Renser spildevand og afleder sikkert til recipient	Tilslutningsgrad Renseeffektivitet Overløb God kvalitet i vandløb ift. VRD og marine recipienter (Det er dog ikke forsyningens ansvar)
	6.4 GØR VANDFORBRUGET EFFEKTIVT OG SIKR FORSYNINGEN AF FERSKVAND	Inden 2030 skal vi blive langt bedre til at bruge vandet effektivt i alle sektorer. Vi skal give adgang til drikkevand på en sikker og bæredygtig måde, for at nedbringe antallet af mennesker, der lider af vandmangel, betydeligt.	Informerer kunderne om vandeffektive løsninger Sikrer bæredygtig indvinding af grundvand	Grad af bæredygtig indvinding i forsyningsområdet
	6.5 INDFØR INTEGRERET STYRING AF VANDRESSOURCER	Inden 2030 skal forvaltning af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser, som det er relevant.	Vi samarbejder med kommuner og forsyninger på tværs for at sikre hensigtsmæssige løsninger for vand, spildevand og klimatilpasning.	Deltagelse i samarbejde om håndtering af vand på tværs af oplande
	6.6 BESKYT OG GENOPRET ØKOSYSTEMER I OG OMKRING VAND	Inden 2020 skal vi beskytte og genoprette økosystemer, der har betydning for vandet, inklusiv bjergområder, skove, vådområder, floder, søer og kilder til grundvand.	Vi beskytter grundvandet, bl.a. ved hjælp af skovrejsning og bidrager til restaurering af søer, vådområder mv, også ifbm klimatilpasning.	Ændret lokalt omfang af skove og vandrelaterede vådområder, som kommunen har bidraget til.
	6.a STØT UDVIKLINGSLANDENES VAND OG SANITET	Inden 2030 skal vi udvide det internationale samarbejde og støtte udviklingslandene i at opbygge kapacitet, så de kan gennemføre programmer og aktiviteter inden for vand og sanitet. Blandt andet inden for indsamling af regnvand, afsaltning af havvand, effektiv vandstyring, behandling af spildevand samt teknologier til genbrug og genanvendelse.	Dette er ikke relevant på nationalt plan, men forsyningen kan deltage i international kapacitetsopbygning og vidensdeling med ekstern finansiering.	Har vi en politik for kapacitetsopbygning? Antal projekter som forsyningen deltager i.
	6.b STØT LOKAL HÅNDTERING AF VAND OG SANITET	Vi skal støtte og styrke, at lokalsamfundene deltager i at forbedre forvaltningen af vand og sanitet.	Informerer og inddrager borgerne i projekter, herunder samskabelse ifbm. klimatilpasning	Politik for inddragelse og samskabelse Antal eller andel af projekter med involvering af borgere.

[Klik tilbage til side 15](#)

[Klik tilbage til side 18](#)

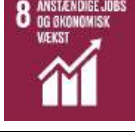

side 2/6

Klik tilbage til side 15

Klik tilbage til side 18

side 3/6

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 7: SIKRE AT ALLE HAR ADGANG TIL PÅLIDELIG, BÆREDYGTIG OG MODERNE ENERGI TIL EN OVERKOMMELIG PRIS			
	7.2 FORØG DEN GLOBALE PROCENTDEL AF BÆREDYGTIG ENERGI	Der skal være betydeligt mere bæredygtig energi i den globale energiforsyning inden 2030.	Indvinder vedvarende energi på renseanlæg og i øvrig produktion (overskudsvarme, biogas, varmepumper, solceller mv.) og bidrager til forsyning med bl.a. fjernvarme.	Produktion af el og varme på og i forbindelse med forsyningens anlæg.
	7.3 FORBEDRINGEN AF ENERGIEFFEKTIVITETEN SKAL FORDOBLES	Inden 2030 skal vi blive dobbelt så hurtige til at forbedre den globale energieffektivitet..	Anvender og er med til at udvikle energieffektive løsninger i hele vores forsyningsområde	Energieffektivitet i produktionen målt i forhold til levering.
	7.a STYRK ADGANGEN TIL FORSKNING OG INVESTERINGER INDEN FOR REN ENERGI	Vi skal blive bedre til at samarbejde og give adgang til forskning i ren energi inden 2030, blandt andet inden for vedvarende energi, energieffektivitet og renere og mere avanceret brug af fossile brændsler. Desuden skal vi fremme investeringer i infrastruktur og ren energiteknologi.	Samarbejder internationalt om at udvikle nye, innovative løsninger	Antal internationale partnerskaber ift vidensdeling, som vi deltager i.
	MÅL 8: FREMME VEDVARENDE, INKLUSIV OG BÆREDYGTIG ØKONOMISK VÆKST, FULD OG PRODUKTIV BESKÆFTIGELSE, SAMT ANSTÆNDIGT ARBEJDE FOR ALLE			
	8.5 SKAB FULD BESKÆFTIGELSE OG ANSTÆNDIGT ARBEJDE MED LIGE LØN	Inden 2030 skal vi opnå, at alle mænd og kvinder har et produktivt og anstændigt job, hvor de får lige løn for lige arbejde. Dette gælder også for unge og for personer med handicap.	Har en ansættelsespolitik, der fremmer ligeløn og diversitet i medarbejdersammensætningen.	Diversitet i ansættelse - fordeling af mænd og kvinder, andre ansættelseskategorier.
	8.8 BESKYT ARBEJDSSTAGERRETTIGHEDER OG SKAB SIKRE ARBEJDSMILJØER	Vi skal beskytte arbejdstagerrettigheder og fremme sikre og stabile arbejdsmiljøer for alle arbejdere. Heriblandt migrantarbejdere, især kvinder, samt ansatte med løs tilknytning til arbejdsmarkedet.	Har fokus på fysisk og psykisk arbejdsmiljø og sikkerhed på arbejdspladsen	Analysér af medarbejdertilfredshed Antal arbejdsulykker Antal sygedage som følge af dårligt arbejdsmiljø

Klik tilbage til side 15

Klik tilbage til side 18

side 4/6

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 9: BYGGE ROBUST INFRASTRUKTUR, FREMME INKLUSIV OG BÆREDYGTIG INDUSTRIALISERING OG UNDERSTØTTE INNOVATION			
	9.5 MERE FORSKNING OG OPGRADERING AF INDUSTRI TEKNOLOGI	Vi skal forske mere i industriens teknologier og opgradere dem i alle lande, især i udviklingslandene. Inden 2030 skal vi opfordre til innovation, og betydeligt flere mennesker skal arbejde med forskning og udvikling. Både det offentlige og det private skal investere mere i dette.	Gennemfører egne og deltager i partneres F&U-projekter i samarbejde med forskningsinstitutioner, virksomheder og andre aktører.	Antal forskning s-og udviklingsprojekter, som vi deltager i. Grad af ekstern finansiering til F&U-aktiviteter
	MÅL 11: GØRE BYER, LOKALSAMFUND OG BOSÆTTELSER INKLUDERENDE, SIKRE, ROBUSTE OG BÆREDYGTIGE			
	11.3 GØR BYERNE INKLUDERENDE OG BÆREDYGTIGE	Inden 2030 skal vi gøre byernes vækst mere inkluderende og bæredygtig, med bedre muligheder for at alle verdens lande kan planlægge byer og bosættelser på en mere integreret, bæredygtig og inddragende måde.	Samarbejder om tiltag i byen med alle interessenter	Andel af projekter med deltagelse af lokale interessenter. Antal klimatilpasningsprojekter med fokus på merværdi og samskabelse.
	11.5 REDUCER SKADERNE PÅ GRUND AF NATURKATASTROFER	Inden 2030 skal vi reducere antallet af mennesker der dør eller bliver påvirket af katastrofer betydeligt (heriblandt katastrofer relateret til vand), med et fokus på at beskytte de fattige og mennesker i udsatte situationer. Sideløbende skal vi i betydelig grad nedbringe de direkte økonomiske tab i verdensøkonomien der skyldes katastrofer.	Bidraget til at kortlægge risikoområder og forebygge ulykker.	Dødsfald og sygdom i forbindelse med katastrofer Økonomiske udgifter og tab ift. samme.
	11.7 SKAB SIKRE OG INKLUDERENDE GRØNNE OFFENTLIGE RUM	Inden 2030 skal vi give alle mennesker adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige offentlige steder og grønne områder, især for kvinder og børn, ældre og handicappede	I forbindelse med afledning af regnvand, klimatilpasning og andre projekter bidrager vi til at give adgang til grønne rum	Antal projekter der skaber merværdi, grønne og inkluderende byrum.

Klik tilbage til side 15

Klik tilbage til side 18

side 5/6

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 12: SIKRE BÆREDYGTIGE FORBRUGS- OG PRODUKTIONSFORMER			
	12.6. VIRKSOMHEDER SKAL OPFORDRES TIL AT AGERE BÆREDYGTGT	Vi skal opmuntre virksomheder til at arbejde bæredygtigt. Dette gælder især for de store og multinationale virksomheder. Samtidig skal virksomhederne opfordres til at indarbejde bæredygtighedsinformation i deres årsrapporter.	Rapporterer og bliver certificeret ift. relevante standarder (fx ISO) for CSR, Miljøledelse og andre aktiviteter.	Har vi den nødvendige rapportering ift. bæredygtighed? Ja/nej Antal certificeringer og grad af opfyldelse.
	12.7. PROMOVER BÆREDYGTIGHED I OFFENTLIGE INDKØB	Vi skal fremme bæredygtigt offentligt indkøb, i overensstemmelse med nationale politiske beslutninger og prioriteter.	Har en bæredygtig indkøbspolitik	Har vi en bæredygtig indkøbspolitik? Ja/nej Andel af bæredygtige indkøb
	MÅL 13: HANDLE HURTIGT FOR AT BEKÆMPE KLIMAFORANDRINGER OG DERES KONSEKVENSER			
	13.1 STYRK MODSTANDSKRAFTEN OG TILPASNINGEN MOD KLIMARELATEREDE KATASTROFER	Vi skal styrke modstandskraften og tilpasningsevnen hos alle lande, så de bedre kan modstå klima-relaterede risici og naturkatastrofer.	Bidrager til klimatilpasning i både planlægning og implementering og planlægning af vores opgaver Forsyner kommunen med nødvendige kort ift. spildevand, regnvand og risikokortlægning.	Har vi en lokal klimatilpasningsplan? Ja/nej Andel af projekter, der er implementeret som følge af planen. Hændelser med vand på terræn ift. målsætningerne
	13.2 INDBYG KLIMAINDSATSER I POLITISKE BESLUTNINGER OG PLANLÆGNING	Vi skal integrere tiltag mod klimaforandringer i de nationale politiske beslutninger, strategier og planlægning.	Reducerer udledninger af alle drivhusgasser, herunder lattergas Sparer energi i alle aktiviteter Vælger energieffektive løsninger Bidrager til en CO2-neutral vandsektor dermed til at opnå lokale og nationale klimamål.	Energibesparelser Reduktion i udledninger fra alle aktiviteter Energieffektivitet Vand i Tal, 2017, s. 34, viser metode til at opgøre energiforbrug.

[Klik tilbage til side 15](#)

[Klik tilbage til side 18](#)

side 6/6

	Verdensmål	FN's delmål	Vandselskabets aktiviteter Hvad gør vi?	Hvad kan vi måle udviklingen på?
	MÅL 14: BEVARE OG SIKRE BÆREDYGTIG BRUG AF VERDENS HAVE OG DERES RESSOURCER			
	14.1 REDUCER FORURENING AF HAVET	Inden 2025 skal vi forhindre og reducere alle slags forurening af havet i betydelig grad. Vi skal især sætte ind mod forurening fra aktiviteter på land, heriblandt skrald og forurening med næringsstoffer.	Fjerner næringsstoffer, medicinrester og plast, også mikroplast, på renseanlæg	Mål for fjernelse af stoffer på renseanlæg, herunder mikroplast, medicinrester og andre nye forureningstyper.
	MÅL 15: BESKYTTE, GENOPRETTE OG STØTTE BÆREDYGTIG BRUG AF ØKOSYSTEMER PÅ LAND, BEKÆMPE ØRKENDANNELSE, STANDSE UDPINING AF JORDEN OG TAB AF BIODIVERSITET			
	15.1 BEVAR OG GENOPRET ØKOSYSTEMER PÅ LAND OG I FERSKVAND	Inden 2020 skal vi bevare og genoprette økosystemer på land og i ferskvand og bruge dem bæredygtigt. Det gælder især skove, vådområder, bjerge og områder med mangel på vand, i overensstemmelse med internationale aftaler.	Renser spildevand og rejser skov, som bidrager til bevarelse og genoprettelse af skove og andre økosystemer.	Skovrejsning, deltagelse i projekter og omfang. Lokal andel af skov og natur.
	MÅL 17: STYRKE DET GLOBALE PARTNERSKAB FOR HANDLING OG ØG MIDLERNE TIL AT NÅ MÅLENE			
	17.16 GØR DET GLOBALE PARTNERSKAB FOR BÆREDYGTIG UDVIKLING STÆRKERE	Vi skal forbedre det globale partnerskab for bæredygtig udvikling, suppleret af partnerskaber med mange interessenter. Partnerskaberne skal mobilisere og dele viden, ekspertise, teknologi og finansielle ressourcer for at støtte bæredygtig udvikling i alle lande, især i de mindst udviklede lande.	Deltager i internationale partnerskaber, der har til formål at fremme overførsel af viden og teknologi.	Antal projekter, som forsyningen delager i med henblik på internationale samarbejde, vidensdeling og teknologioverførsel.
	17.17 DER SKAL OPFORDRES TIL EFFEKTIVE PARTNERSKABER	Vi skal fremme og opfordre til partnerskaber på tværs af den offentlige sektor, det private erhvervsliv og civilsamfundet. Dette skal ske ved at bygge videre på vores erfaringer med partnerskaber og deres ressourcestrategier.	Deltager i lokale, offentligt-private og civilsamfundspartnerskaber for at inddrage borgere og skabe lokal merværdi gennem disse projekter.	Antal partnerskaber med deltagelse fra flere interessenter, herunder borgere, på tværs af sektorer. Andel af projekter som gennemføres i partnerskaber eller med deltagelse af lokale interessenter

SKANDERBORG FORSYNING EVALUERER ALLE PROJEKTERS BIDRAG TIL VERDENSMÅLENE

I Skanderborg har forsyningen siden 2015 været optaget af at gøre en indsats for Verdensmålene, ikke mindst inspireret af, at daværende bestyrelsesformand Henrik Müller var meget aktiv på det område.

Den konkrete indsats startede med et strategiseminar med partnerne i AquaGlobe, hvor partnerne besvarede spørgsmålet: Hvorfor er vi her? Med svaret: For at bidrage til to Verdensmål: 6. Vand og Sanitet og 17. Partnerskaber.

Næste skridt var at vise, hvordan man gør det, og her udviklede forsyningen en guide, hvor alle projektledere besvarer spørgsmål for at kortlægge deres projekters bidrag til Verdensmålene på mål og delmål. Det foreløbige resultat kan ses her: <https://www.aquaglobe.dk/projekter/>

Kortlægningen bidrog til at skabe en Verdensmålskultur, hvor løsninger ikke kun ses som små og lokale, men også bliver vurderet i forhold til deres potentiale og globale betydning. Det gav umiddelbart synlighed om, hvilke Verdensmål forsyningen konkret bidrager til og inspiration til implementering af dem, så man får størst effekt i forhold til Verdensmålene. På længere sigt vil Skanderborg få en oversigt over, hvilke mål forsyningens forskellige projekter lever op til, og hvilke Verdensmål, forsyningen kan bidrage mere til.

Arbejdet med Verdensmålene skal ses i sammenhæng med forsyningens vision om at være Danmarks mest moderne vandselskab. Det skal realiseres gennem fire Must Win Battles, som hver især bidrager til Verdensmålene:

- > Ambitiøs miljøindsats (6.3, 6.6, 13, 15)
- > Løbende driftsoptimering (6, 12, 13)
- > Fra forsyning til servicevirksomhed (6.b og 16)
- > Innovative partnerskaber (17)

Arbejdet med Verdensmålene indgår i det løbende arbejde, f.eks. forsyningens Forretningsudviklingsplan 2017, hvor der står, at der skal udarbejdes en plan for arbejdet med FNs bæredygtigheds mål. Desuden er forsyningen gået i gang med at implementere Verdensmålene i deres ISO-standarder.

I Skanderborg har indsatsen omkring Verdensmålene fra starten været udviklet i et tæt samarbejde med Skanderborg Kommune, som i november 2017 kom med en revideret ejerpolitik hvor Verdensmålene fik en prominent placering. I april 2018 besluttede Skanderborg Kommune at lave en Verdensmålsstrategi, hvor forsyningen er en naturlig deltager.

[Klik tilbage](#)

GUIDE ET PAR SPØRGSMÅL OM VERDENSMÅL

VERDENSMÅL for bæredygtig udvikling

VERDENSMÅL

• SKRIV NAVNET PÅ DIT PROJEKT OG DINE INITIALER

• SÆT KRYDS VED DE SPØRGSMÅL, HVOR DU KAN SIGE 'JA'

• MARKER DE VERDENSMÅL, DU BIDRAGER TIL

PROJEKTET NAVN: _____

DINE INITIALER: _____

GENERELT OM PROJEKTET

☐ Udføres projektet i partnerskab ?	#17.6
☐ Er formidling og/eller varsel en del af projektet ?	#13.3
☐ Formidler projektet til elever og studerende ?	#4.7 #12.8 #13.3
☐ Indeholder projektet borgerinddragelse ?	#6.b #11.3 #16.7
☐ Indeholder projektet et rekreativt element ?	#11.7
☐ Vil projektet tiltrække turister ?	#8.9
☐ Bidrager projektet til større kundetilfredshed og gennemsnitlighed ?	#16.6

PROJEKTET EFFEKT

☐ Sparer projektet penge uden at det går ud over miljøet ?	#8.4
☐ Bidrager projektet til brug af vedvarende energi ?	#7.3
☐ Bidrager projektet til energieffektivitet ?	#7.3
☐ Gør projektet at vi udlæder mindre CO ₂ ?	#9.4

PROJEKTETS TEMA

KLIMATILPASNING

☐ Reducerer projektet omkostninger og afsavn ved ekstremregn ?	#1.5 #11.5 #13.1 #15.3
☐ Afhjælper projektet ifht. landbrugsspid ?	#2.4
☐ Reducerer projektet sandsynligheden for sygdom ?	#3.3
☐ Anvender projektet en integreret tilgang til vandhåndtering ?	#6.5

DRIKEVAND

☐ Øger projektet adgangen til drikkevand ?	#2.3 #5.4 #6.1 #10.1
☐ Giver projektet rent vand ?	#3.1/2/3 #6.1
☐ Øger projektet ejerskabet til vand ?	#5a
☐ Reducerer projektet vandtab ?	#6.4
☐ Anvender projektet en integreret tilgang til vandhåndtering ?	#6.5
☐ Bidrager projektet til mere bæredygtig og effektiv anvendelse af vand ?	#12.2

SPILDEVAND

☐ Giver projektet flere adgang til sønnet ?	#2.3 #5.4 #6.1 #10.1
☐ Reducerer projektet mængden af urensset spildevand i naturen ?	#6.3
☐ Øger projektet genanvendelsen af ressourcer ?	#12.2/5
☐ Anvender projektet en integreret tilgang til vand håndtering ?	#6.5

NATUR

☐ Reducerer projektet kemi/affald/næringsstoffer i vandmiljøet ?	#3.9 #6.3 #12.4/5 #14.1
☐ Beskytter eller genopretter projektet naturområder ?	#6.6 #11.4
☐ Stykker projektet biodiversitet/artsrigdom ?	#15.5
☐ Indeholder projektet skovrejning og/eller mere bæredygtig skovdrift ?	#15.1/2

FRA SCREENING TIL KONKRETE MÅL

Fredericia Spildevand og Energi A/S har indgået en 4-årig partnering-aftale med Per Aarsleff A/S. I processen med at udarbejde den strategiske retning for samarbejdet formulerede partnerskabet følgende vision efter en screening af de 17 Verdensmål og en skimming af de tilhørende 169 delmål:

"Partnerskabet bidrager til FNs Verdensmål for bæredygtig udvikling og har særlig fokus på mål nr. 6 om sanitet og mål nr. 14 om forurening af vandmiljøet"

Herefter udarbejdede partnerskabet 5 konkrete mål, som skulle opnås med henblik på at realisere visionen. 3 af disse konkrete mål tog udgangspunkt i Fredericia Energi og Spildevands nøgletemaer i selskabets strategikortmodel (balanced scorecard):

1. Miljøhensyn
  - › Ingen lokale miljøgener under arbejdet
2. Forsyningsikkerhed
  - › Ingen utilsigtede afbrydelser under arbejdet
  - › Ingen utilsigtede overløb
3. Effektivitet
  - › Overholdelse af targetbudget (2 % årlig reduktion)

Derudover blev der udarbejdet et mål om at involvere så mange af de lokale interessenter som overhovedet muligt:

4. Lokal samarbejdspartner
  - › Vi tænker altid lokalsamfundet ind i vores aktiviteter

SÆRLIG FOKUS PÅ FIRE VERDENSMÅL

Herning Vand har i dag særlig fokus på Verdensmålene 4, 6, 13 og 17. Valget af netop disse Verdensmål er resultatet af en proces, der startede med ledelsens gennemgang af alle 169 delmål i relation til Herning Vands nuværende og forventede situation.

For hvert af de fire valgte mål er det besluttet at arbejde målrettet med syv delmål. For hvert delmål er der således udarbejdet en kort beskrivelse af, hvordan Herning Vand vil arbejde med dem. Der er også truffet beslutning om, hvor arbejdet med hvert enkelt delmål er forankret i organisationen. Eksempelvis er delmål 6.3, "Styrk vandkvaliteten og rens og brug spildevand bedre", forankret i Herning Vands miljø og asset management gruppe. For Herning Vand er det vigtigt at fokusere på nogle enkelte Verdensmål og delmål i stedet for at sprede arbejdet ud over et større antal. Fokus skaber forandring og resultater.

MED AFSÆT I VÆRDIKÆDEN

Hos VandCenter Syd har en tværorganisatorisk projektgruppe vurderet de 17 Verdensmål og de tilhørende delmål med inspiration fra bl.a. Verdensmålskompasset.

Vurderingerne er foretaget ud fra tre parametre:

1. Relevans i forhold VandCenter Syds værdikæde
2. GAP – en vurdering af, hvor langt VandCenter Syd er fra målopfyldelse
3. Forholdet mellem indsats og værdi. Forretning med andre ord

Udfordringen er at blive konkret og prioritere, hvilket vurderingerne ud fra de tre parametre skal danne grundlag for. Det sikrer en transparent og forståelig proces og et resultat, der giver mening og værdi både internt og eksternt.

TRE VERDENSMÅL I FOKUS

Aarhus Vand arbejder løbende med alle 17 Verdensmål i forhold til at integrere dem i bl.a. virksomhedens fremtidige strategier og i konkrete projekter. Verdensmålene har således fundet en plads i virksomheden som både kriteriesæt og inspiration. Da Aarhus Vand indledte arbejdet med Verdensmålene i 2017 skete det med særlig fokus på tre af Verdensmålene (8, 13 og 14). Men både verden og Aarhus Vand er dynamiske størrelser og derfor er det vigtigt for Aarhus Vand konstant at bearbejde alle 17 Verdensmål i forhold til virksomhedens udvikling.

Aarhus Vand har opstillet konkrete mål for tre af Verdensmålene:

Verdensmål 6 Rent vand og sanitet	Verdensmål 13 Klimaindsats	Verdensmål 14 Livet i havet
Rent drikkevand: Overskridelser af grænseværdier, der medfører kokeanbefaling. Mål 2018: 0	Klimatilpasning: Områder, som ændrer status fra fælleskloak til adskillelse af regnvand og spildevand. Mål 2018: 75 hektar	Vandmiljø: Overskridelser af de udledningskrav for renseanlæg, der har betydning for vandmiljøet. Mål: 0
	Klimaindsats: Energien produceret på Aarhus Vands renseanlæg skal i 2030 dække 100 % af virksomhedens energiforbrug til el og varme. Mål 2018: 55 %	Vandmiljø: Overskridelser af de udledningskrav for vandværker, der har betydning for vandmiljøet. Mål: 0
	Klimaindsats: Det samlede energiforbrug på Aarhus Vands renseanlæg. Mål 2018: 23 GWh	
	Ressourceudnyttelse: Udvinning af fosfor fra spildevandet til fx gødning. Mål 2018: 250 ton	

Workshop i forbindelse med projektet.

ROSKILDE FJORD – VERDENSMÅLENE BRUGES TIL AT ANALYSERE PROJEKTERS BÆREDYGTIGHED

Forsyningerne rundt om Roskilde Fjord – FORS, NOVAFOS og HOFOR er i samarbejde med COWI ved at undersøge bæredygtig udnyttelse af vandressourcen og vandværkernes behandlingskapacitet i området. Visionen er at skabe en struktur med stor forsynings-sikkerhed samtidig med, at natur- og miljøbelastningen minimeres, og der skabes optimale muligheder for at forsyne områdets voksende befolkning. Projektets bæredygtighed er efterfølgende blevet vurderet i forhold til i hvor høj grad det bidrager til FNs Verdensmål.

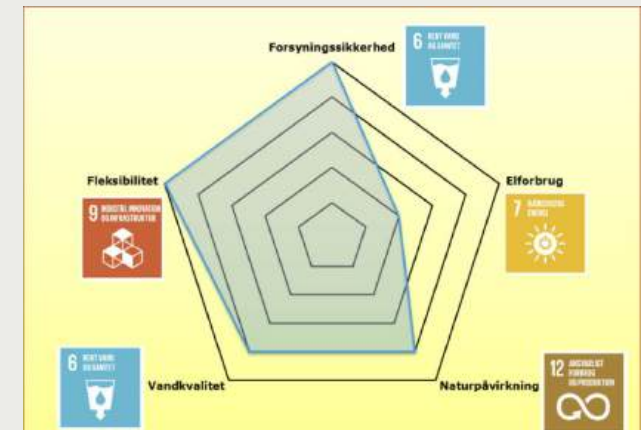
Forsyningerne har hele tiden haft bæredygtighed og forsynings-sikkerhed som nøgleord og har samtidig ønsket bedre behandlingskapacitet, mere spredt påvirkning af miljø og natur og større fleksibilitet i forhold til grundvandsindvinding. De har arbejdet med et scenarie, hvor en del vandværker nedlægges, der etableres en ring af transportledninger rundt om Roskilde Fjord samtidig med, at der udvikles nye kildepladsområder og etableres råvandsledninger bl.a. til værket ved Slangerup samt bygges et nyt vandværk på Hornsherred.

En vurdering af bæredygtigheden viser, hvordan man kan evaluere projektet i forhold til Verdensmålene.

Forsyningerne har gennem flere workshops vurderet projektet ud fra:

- > Forsynings-sikkerhed
- > Elforbrug
- > Naturpåvirkning
- > Vandkvalitet og fleksibilitet.

For hvert element er det vurderet, hvordan det skal måles, og der er udarbejdet en tilhørende scoretavle (score fra 0 til 5). Nogle elementer er vurderet ud fra konkrete beregninger bl.a. med den hydrauliske model, der har været anvendt til dimensionering af ledningsnet, og den hydrologiske model, der har været anvendt til vurdering af påvirkninger af naturen. For andre elementer er der foretaget mere subjektive vurderinger af scoren.

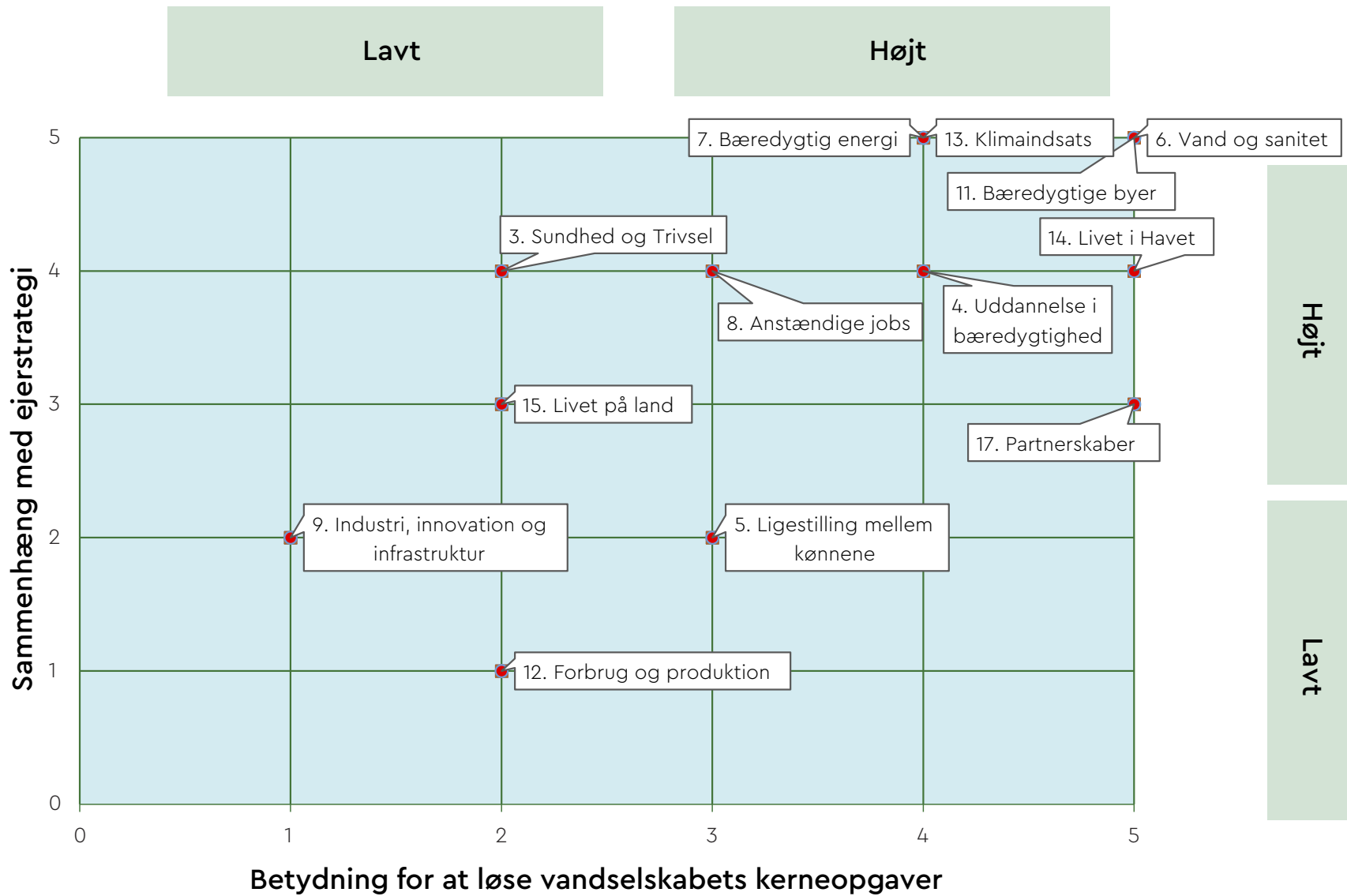
Her skal blot gives et eksempel: For mål 6 har man vurderet et antal stress-situationer, som er gennemregnet med ledningsnetmodellen. Efterfølgende er det vurderet, hvor meget forbrugere bliver påvirket, og der gives en score i forhold til dette. Scoren bliver i dette tilfælde 5, da alle forbrugere bliver forsynet i enhver enkeltstående stress-situation. Du kan se resultaterne i dette spiderweb.

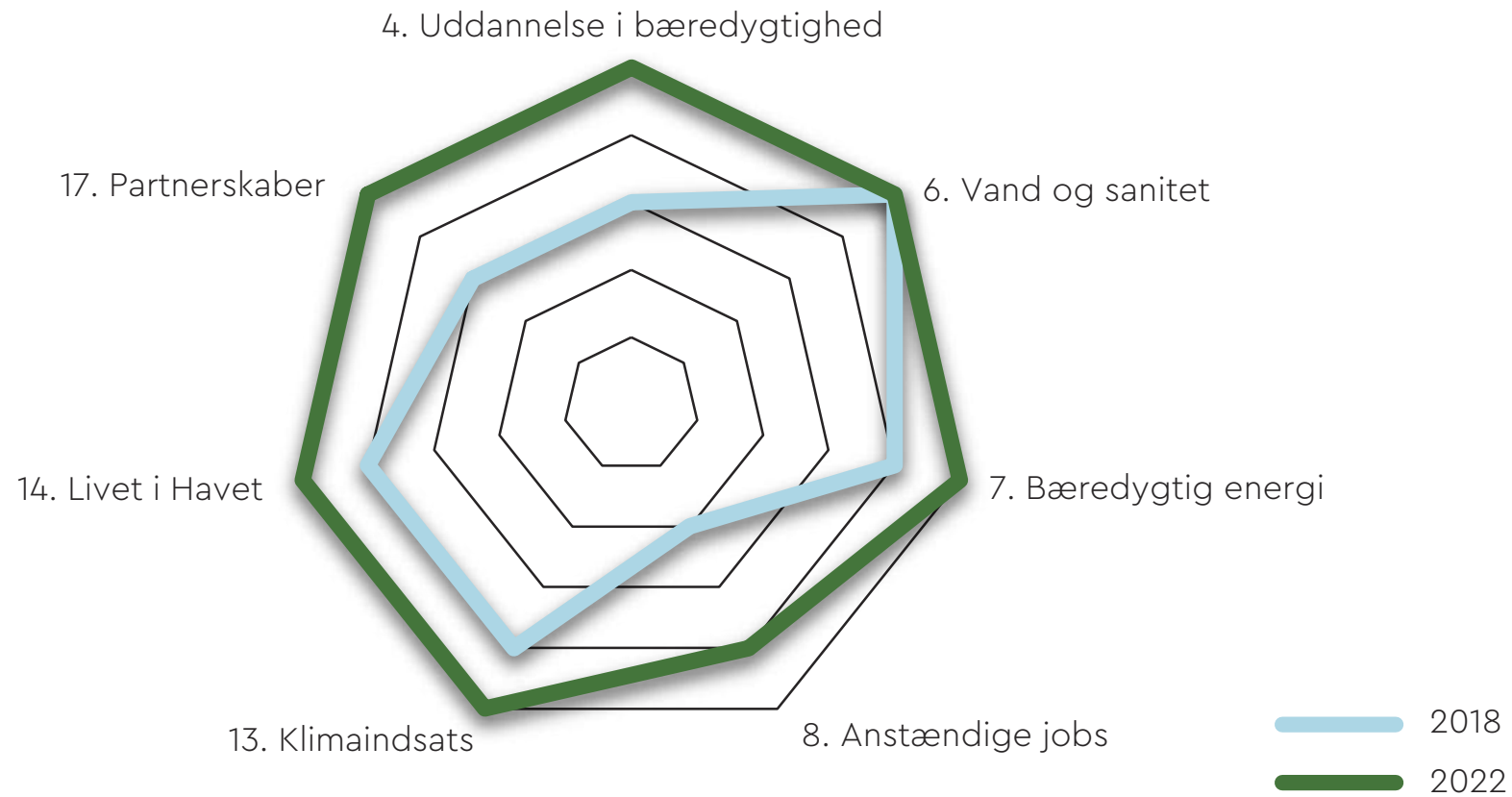
Verdensmålene og Vandsektoren

Vandselskabernes kerneopgaver	Mål der afhænger af Vandselskaberne	Nye opgaver og andre relevante mål
6 RENT VAND OG SANITET 11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND	3 SUNDHED OG TRIVSEL 14 LIVET I HAVET	4 KVALITETS- UDDANNELSE 5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE 7 BÆREDYGTIG ENERGI
13 KLIMA- INDSATS 17 PARTNERSKABER FOR HANDLING	15 LIVET PÅ LAND	8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST 9 INDUSTRI, INNOVATION OG INFRASTRUKTUR 12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Prioriteringsdiagram for Verdensmål

Status for arbejdet

1. KOMMUNIKATIONSSTRATEGI

- > Overordnet plan for den samlede proces
- > Mål og principper for kommunikationen
- > Kommunikationsplatform og -budskaber
- > Ansvars- og rollefordeling
- > Mediekatalog

2. HANDLINGSPLAN

- > Hvem kommunikerer vi med?
- > Hvornår kommunikerer vi?
- > Hvad kommunikerer vi?
- > Hvilke medier kommunikerer igennem?
- > Hvordan registrerer vi det, vi kommunikerer?
- > Hvordan bruger vi resultaterne af vores kommunikation?

3. UDFØRELSE

- > Sociale medier
- > Online annoncering
- > Intranet
- > Website
- > Borgermøder
- > Medarbejdermøder
- > Partnermøder
- > Pressearbejde
- > Breve og andet til borgere, partnere og andre
- > Taler
- > Annoncer i aviser mv.
- > Outdoor – informationsstandere og -skærme

4. EFFEKTMÅLING

- > Spørgeskemaer
- > Interviews
- > Fokusgruppe
- > Observationer